

GROENSTRUCTUURPLAN 2018-2038

WIJK BIJ DUURSTEDEN

COLOFON

GEMEENTE WIJK BIJ DUURSTED E

TEKST

- Coosje Bakker
- Hay Timmermans

MET BIJD RAGEN VAN

- Miriam Bensmann
- Nico Blokker
- Barry Bosman
- Bianca Dunemann
- Betty van Heest
- Lida Hofman
- Walter Jaaltink
- Stan Mennen
- Wendy Norg
- Pieter Zwaan

VERENIGING NATUUR EN MILIEU / GROENBERAAD

- Sonja Fris
- Linda Horst
- Evert van Leeuwen
- Henny Olthof

TEKST EN COMMUNICATIE

- Marieke van Nimwegen

FOTO'S

- Nico Blokker
- Hay Timmermans
- Laurens van der Schuur
- Vereniging Natuur en Milieu

KAARTEN

Terra Incognita

stedenbouw en landschapsarchitectuur

- Robert Arends
- Christopher de Boer

VERSIE

eindrapport
september 2018

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	5	4 ANALYSE	57
1. INLEIDING	7	• Overzicht van hoeveelheden: Groenanalyse per wijk	57
1.1 Aanleiding	7	• Groen-blauwestructuur	58
1.2 Doel, status en gebruik	7	• Cultuurhistorie	60
1.3 Positie van het Groenstructuurplan	7	• Gebruikswaarden	60
1.4 Leeswijzer	9	• Natuurwaarden	62
2. HOOFDSTRUCTUUR GROEN EN WATER	11	5. VISIE VOOR 2038	63
2.1 Ontstaan structuur	11	5.1 Kwalitatief beter groen binnen de bebouwde kom	63
2.2 Structuurindeling	11	5.2 De samenhang tussen cultuurhistorie en groen zichtbaar houden en waar mogelijk versterken	65
2.3 Structuurkenmerken	13	5.3 Bewoners betrekken bij hun groene omgeving	66
3. KERNKWALITEITEN IN THEMA'S	17	5.4 Behoud en versterken van de diversiteit in flora en fauna	67
3.1 De groen-blauwstructuur	17	BIJLAGEN	69
3.2 Cultuurhistorie, de relatie met het verleden	21	Bijlage A. Literatuurlijst	69
3.3 Gebruikswaarden	23		
3.4 Natuurwaarden	27		
3.5 De kernkwaliteiten per wijk	33		
• Cothen	33		
• Langbroek	35		
• Binnenstad	37		
• De Engk	41		
• Frankenhof / Veilingpark	41		
• De Heul	43		
• De Horden	45		
• De Noorderwaard	49		
• Sportpark Mariënhoeve West	53		
• De Geer	53		
• Bedrijventerrein Broekweg / Langshaven	55		
• Ontsluitingswegen	55		

SAMENVATTING

De groenstructuur is in een halve eeuw sterk veranderd. Beleving en waardering van het groen lopen uiteen. Er spelen verschillende belangen, er zijn kosten en opbrengsten, ontwikkelingen in de samenleving en in het groen. Hiervoor zijn inzicht en overzicht in waarden, functies en kwaliteiten nodig.

Dit Groenstructuurplan is een visie op de groenstructuur binnen de kernen, met soms een doorkijk naar het landelijk gebied. Deze visie is gebaseerd op de ruimtelijke, recreatieve, ecologische, duurzame en cultuurhistorische samenhang, zoals die de afgelopen jaren gegroeid is. Het plan geeft inzicht in de integrale aspecten van het huidige groen en dient als afwegingskader voor toekomstige ontwikkelingen. Daarnaast zijn er voor de korte termijn ook enkele voorstellen in het plan opgenomen om de kwaliteit van het groen te waarborgen.

Langbroek

Cothen

Wijk bij Duurstede

De luchtfoto toont de gemeente Wijk bij Duurstede en de drie kernen binnen de gemeentegrens: Wijk bij Duurstede, Cothen en Langbroek.

1. INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Het huidige Groenstructuurplan Wijk bij Duurstede (januari 1990) is niet actueel; de jongere woonwijken en Cothen en Langbroek zijn er niet in opgenomen. De groenstructuur en het groenbeleid zijn organisch gegroeid, beïnvloed en verbreed tot de huidige situatie en het beleid is vastgelegd in verschillende documenten en besluiten. De onderlinge samenhang van deze documenten is onvoldoende breed bekend. Hierdoor is er een risico dat bij nieuwe plannen onderdelen worden vergeten. Bovendien is het daardoor moeilijk eenduidig te communiceren naar de bewoners toe.

Groen zorgt voor kwaliteit en duurzaamheid van de leefomgeving. Voor het behoud en optimaal benutten van de kwaliteiten van het groen, is een beleidskader nodig. Dit Groenstructuurplan 2018-2038 is een instrument voor het behouden en stimuleren van de groenstructuren en de kwaliteiten en waarden in hun onderlinge samenhang.

1.2 DOEL, STATUS EN GEBRUIK

Door groene elementen zoals parken of bomenrijen op te nemen in een structuurplan, zijn ze vastgelegd als structuurdrager. Een structuurplan geeft aan welke structuren het dorp of de stad herbergt. Het laat zien wat de waarde en functie is van deze structuren en hoe zij te handhaven of zelfs te versterken zijn. Een Groenstructuurplan is daarom een handvat bij (her)inrichting van wijken.

Doel en functie van het Groenstructuurplan zijn:

- Inventariseren, analyseren en vastleggen van de aanwezige omgevingskwaliteiten en de onderlinge samenhang.

- Het opstellen van een visie op de groenstructuur en ontwikkeling van het groen, zowel op gemeentelijk als buurniveau.
- Het vertalen van de visie in uitgangspunten voor inrichting, beheer en onderhoud van de groenvoorzieningen.
- Het bevorderen van een goede communicatie tussen gemeentebestuur, gemeenteambtenaren, inwoners van de gemeente en overige betrokkenen over de betekenis en waarde van groen in onze gemeente.
- Het leveren van een toetsingskader vanuit groen bij ruimtelijk ontwikkelingen.
- Richting geven vanuit groen bij het opstellen van inrichtings- en beheerplannen.

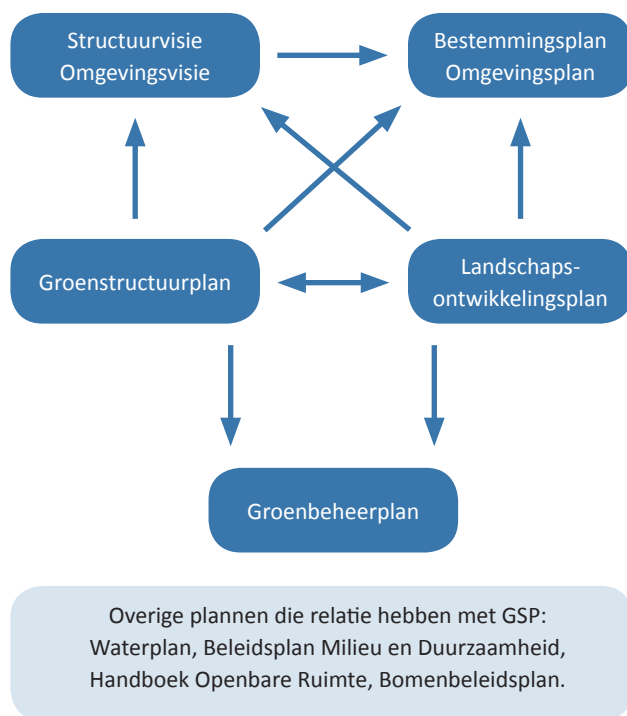
Het Groenstructuurplan wordt voor de periode van 20 jaar opgesteld en door de raad vastgesteld.

1.3 POSITIE VAN HET GROENSTRUCTUURPLAN

Het Groenstructuurplan gaat over het groen binnen de bebouwde kom met een doorkijk naar relaties met het omliggende landschap. Het Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijngebied (2009) heeft betrekking op het groen buiten de bebouwde kom. Samen vormen ze het gemeentelijk groen- en landschapsbeleid.

Het Groenstructuurplan stelt het groen centraal en draagt bij aan het ruimtelijk kader zoals dat in de Omgevingsvisie Kromme Rijngebied (april 2017) is opgenomen. Het beleid in het Groenstructuurplan dient als basis voor afwegingen tussen verschillende beleidsvelden. Het is de basis voor inrichting- en beheerplannen die de gemeente maakt.

Het Groenstructuurplan in relatie tot andere (beleids)plannen.

Het Groenstructuurplan staat niet op zichzelf. Het groenbeleid heeft te maken met beleid en regelgeving van hogere overheden, zoals de Wet Natuurbescherming en de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (herijking 2016). Dit Groenstructuurplan houdt daarom rekening met deze kaders of geeft er nadere invulling aan. Binnen de gemeente zijn er ook diverse plannen die raakvlakken hebben met dit plan zoals het Bomenbeleidsplan (2015-2035) en het Waterplan (2009). In Bijlage A is een overzicht van alle relevante plannen opgenomen.

Waarden

Het groen in de kernen is belangrijk voor de waardering en beleving van de leefomgeving. De waarden van groen kunnen per gemeente in belangrijkheid verschillen; voor Wijk bij Duurstede liggen de accenten, en daarmee de focus, bij het in stand houden, het versterken en het ontwikkelen van groen, bij de volgende kernwaarden:

- Beeld: genieten van mooi groen, natuur en landschap.
- Gebruiksmogelijkheden: spelen, recreatie en cultuur.
- Cultuurhistorie: zichtbaar maken en houden van de eigen identiteit in stedelijk en landelijk gebied.
- Beleving en welbevinden: kwaliteit van het wonen, leefbaarheid buurten, gezondheid, identiteit, je thuis voelen.
- Duurzaamheid: waterberging, biodiversiteit, klimaat.
- Betrokkenheid: educatie en participatie, de kracht van de kernen, wijken en buurten, zelfbeheer.

1.4 LEESWIJZER

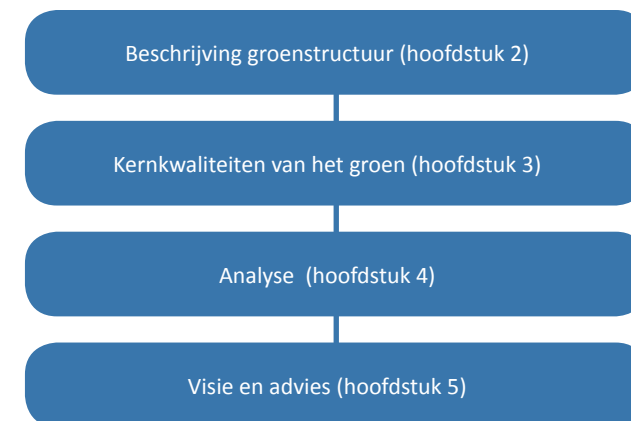
Omdat de groenstructuur op orde is, gaat het vooral om het bewust zijn van de te waarborgen kwaliteiten, waarden en functies. Het plan is een vertrekpunt en inspiratiebron om te kunnen inspelen op toekomstige

veranderingen. Het plan eindigt met enkele aanbevelingen.

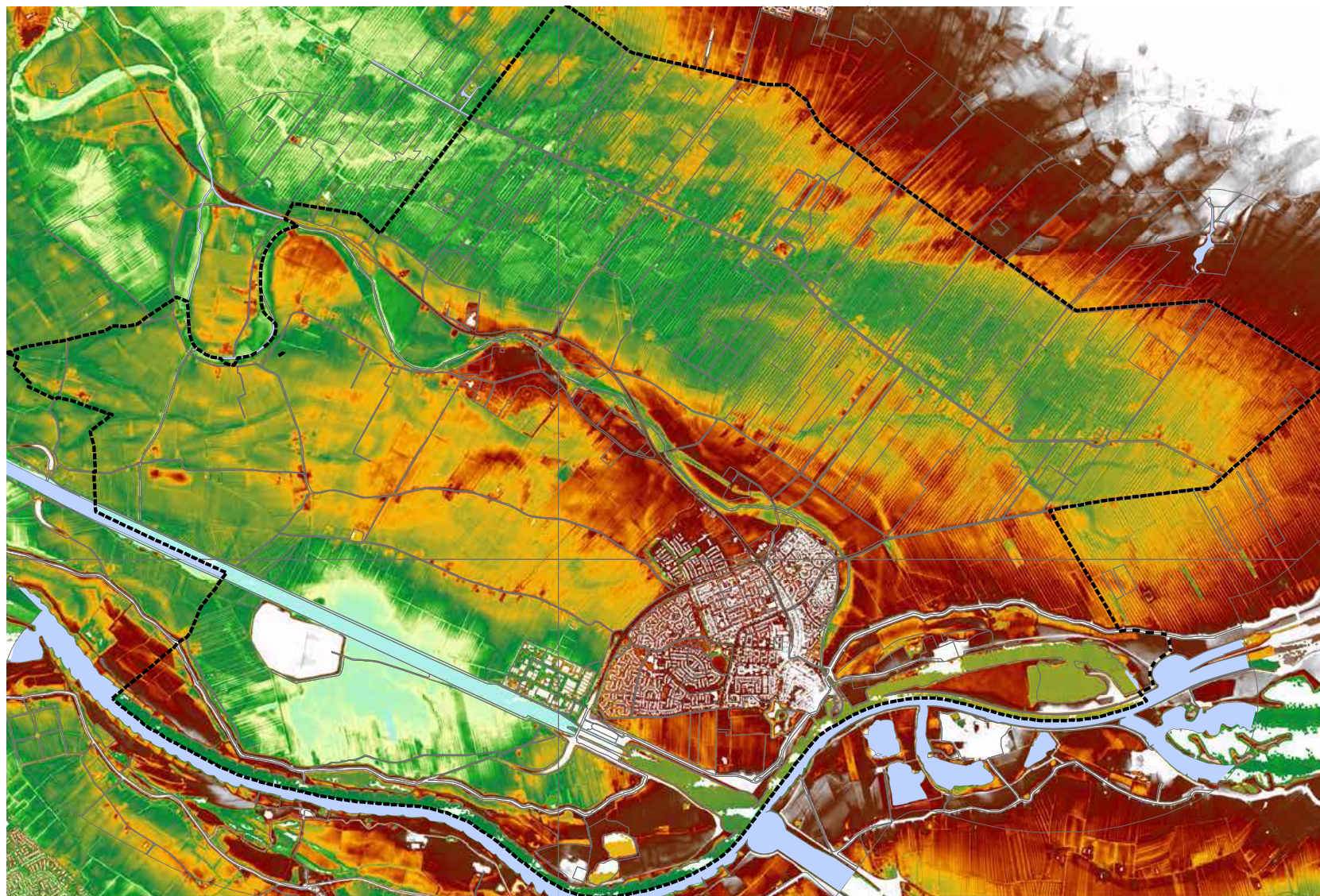
In hoofdstuk 2 wordt de huidige groenstructuur beschreven. Hoe is deze structuur ontstaan, hoe kun je de structuur indelen?

Vervolgens gaat hoofdstuk 3 in op de kernkwaliteiten. Aan de hand van vier thema's vindt de beschrijving plaats. Themakaarten maken in een oogopslag duidelijk waar de kwaliteiten zitten. Het hoofdstuk eindigt met een beschrijving en kaart per wijk.

In hoofdstuk 4 vindt de analyse plaats. Het rapport eindigt met de visie op de groenstructuur in 2038 en een advies hoe de bestaande kwaliteiten te waarborgen en hoe de visie te verwezenlijken.

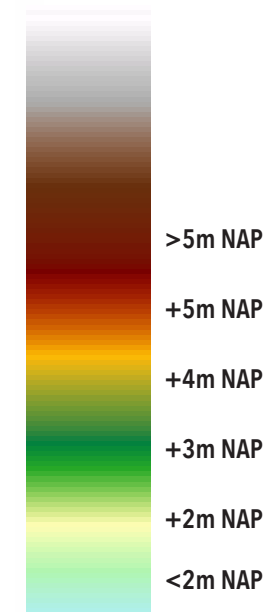
De opbouw van het rapport in vier stappen.

hoogtekaart

AHN Wijk bij Duurstede

 gemeentegrens

0 500 m 1 km

Kleurenkaart Actuele Hoogtekaart Nederland.

2. HOOFDSTRUCTUUR GROEN EN WATER

2.1 ONTSTAAN STRUCTUUR

De groenstructuur is gevormd door de tijden heen. Eerst werd het landschap gevormd door de riviertakken van de Rijn. Afzettingen van het grovere zand en zandige klei door de rivier vormden dicht bij de rivier de hogere stroomruggen met glooiende hoogteverschillen en gebogen lijnen. Dit is terug te vinden in de verkavelings- en wegenpatronen zoals de Wijkersloot en Trechtweg en het grondgebruik. Verder van de rivier bezonken de fijnere kleideeltjes en zo ontstonden daar de lager gelegen moerasgebieden Wijkerbroek en Langbroek (broek betekent moeras). Na de bedijking van de Neder-Rijn en Lek, de afdamming van de Kromme Rijn en aanleg van de Langbroekerwetering en Langbroekerdijk, konden deze gebieden systematisch ontgonnen worden met rechte sloot-, kavel- en wegenpatronen als resultaat. Na de aanleg van dijken vanaf de Middeleeuwen heeft de rivier geen invloed meer op de bodemvorming. Overstromingen vinden alleen nog in de uiterwaarden plaats.

Net als de ontginning van de broekgebieden, is ook de rechtlijnige stedenbouwkundige opzet van de oudere nieuwbouwwijken, zoals De Engk en De Heul, een product van de tekentafel zonder rekening te houden met de geologie en de historie van de plek. In latere nieuwbouwwijken is het idee dat de mens de natuur heeft overwonnen weer losgelaten. Door ook geologie en cultuurhistorische elementen weer in het ontwerp te betrekken, is de structuur, de opzet en het karakter van de wijken onderling gevarieerder geworden.

De kleurenkaart Actuele Hoogtekaart Nederland (zie pagina 10) geeft treffend de volgende ontstaanskenmerken aan:

- de lage kommen van Langbroek en Wijkerbroek met rechte wegen en lange smalle strokenverkaveling met evenwijdig aan elkaar lopende kavelsloten;
- de hoge stroomruggen van de Kromme Rijn tussen Wijk bij Duurstede en Cothen met bochtige wegen en onregelmatige blokverkaveling;
- natuurlijke beddingen: de voormalige, bredere bedding en nevengeul van de Kromme Rijn bij het Vikinghofferrein, scherp aftekenend op kaart en goed waarneembaar in het terrein, en de minder opvallende stroomgeulen in Langbroek;
- door mensenhanden ontstane hogere gebieden: het dijklint langs Neder-Rijn en Lek en ten zuiden van het Amsterdam-Rijnkanaal het zes meter hoge gronddepot Den Oord;
- de uiterwaarden van Neder-Rijn en Lek: dit zijn de hoogst gelegen gebieden die steeds hoger worden door zand- en kleiafzetting bij overstromingen, waar aan de andere kant van de dijk door verdroging en inklink het land juist lager wordt; door projecten voor ruimte voor de rivier wordt dit proces echter tegengegaan.

2.2 STRUCTUURINDELING

Schaalgrootte

De omvang van een groenobject en de grootte van het gebied bepalen het schaalniveau. De groenstructuur is ingedeeld in stads-, wijk- en buurniveau. Blokniveau is het overige kleinschalige groen met soms kleine

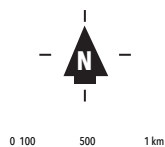
hoofdgroenstructuur

gemeente Wijk bij Duurstede

legenda

- buitengebied agrarisch
- landgoederen
- fruitkwekerij
- boomgaard
- bos
- parken en groene wijkranden
- volkstuinten
- sportterrein
- dijk of talud
- uiterwaarden
- water
- erven buitengebied
- bebouwing bebouwde kom
- binnenstad
- bedrijventerrein
- hoofdwegenstructuur
- overige wegen

speelvoorzieningen, op maximaal 100 meter van de woning en valt buiten de hoofdgroenstructuur Wijk bij Duurstede.

- > *stadsniveau* is grootschalig zonder directe relatie met de afstand tot woningen met gebruik door alle inwoners zoals parken, sportcomplexen en begraafplaatsen;
- > *wijkniveau* is grootschalig op maximaal 1.500 meter van de woningen met gebruik door de gehele wijk zoals Cob Balkplein, Stijgbeugelterrein en de wijkontsluitingswegen;
- > *buurniveau* betreft grotere groenobjecten op maximaal 400 meter van de woningen voor bewoners uit de buurt waaronder speelterreinen en trapveldjes.

Opbouw groenblauwe hoofdstructuur

De groene hoofdstructuur geeft aan wat beschermingswaardig groen is. De groenstructuur bestaat uit de belangrijkste groenvlakken, lijnen en punten (losse bomen). De volgende selecties zijn gemaakt om te bepalen wat wel en niet tot de groenstructuur behoort. Vanwege verschillen tussen bebouwde gebieden en het buitengebied zijn deze onderstaand uitgesplitst.

Gebied binnen de bebouwde komgrens:

- cultuurhistorie: beschermde dorps- en stadsgezichten, hoogstamboomgaarden (vlakken);
- parken en pleinen (vlakken) en wijkontsluitingswegen en groene verbindingspaden (lijnen);
- landschappelijke inpassing randen van woonkernen, wijkranden, bedrijventerreinen en sportcomplexen (vlakken, soms lijnen);
- individuele monumentale en bijzondere bomen (punten).

Gebied buiten de bebouwde komgrens:

- cultuurhistorie: beschermde dorps- en stadsgezichten en landgoederen (vlakken);
- erven met woningen, boerderijen en bedrijven. Bij de laatste twee inclusief een strook van 10 meter breed daaromheen voor zover het een landschappelijke inpassing betreft;
- alle wegbeplantingen;
- individuele monumentale en bijzondere bomen (punten), op kaart en lijsten.
- de uiterwaarden vanwege het Programma Stroomlijn van Rijkswaterstaat (verplichting verwijderen waterafvoer belemmerende beplantingen) en natuurontwikkelingen;
- de natuurgebieden vanwege hun natuurbeheerplannen en/of de Wet Natuurbescherming. Net als bij de Wet Natuurbescherming beschermt de Provincie met een meldingsplicht de kleine landschapselementen (KLE) via hun Landschapsverordening met Waardenkaart KLE. De erven in brede zin doet de provincie weer niet, dat doet de gemeente.

In het Groenstructuurplan is water opgenomen dat gebonden is aan stedelijk groen, aangevuld met die delen van de Kromme Rijn die grenzen aan stedelijk gebied.

2.3 STRUCTUURKENMERKEN

De opzet van de groenstructuur bestaat uit gebieden (vlakken), lineaire elementen (lijnen en linten) en accenten (punten). De grens is niet altijd scherp te trekken, er bestaan tussenvormen. De platanen op de Markt zijn zowel een vlak als een accentpunt en de groene wijkranden zijn lijnvormig maar ook vlakken.

Gebieden, vlakken

Parken

Parken en grote plantsoenen herbergen door schaal-grootte en inrichtingsvormen veel van de in de inleiding genoemde waarden van groen en zijn daarom van belang.

Dorps/stadskernen

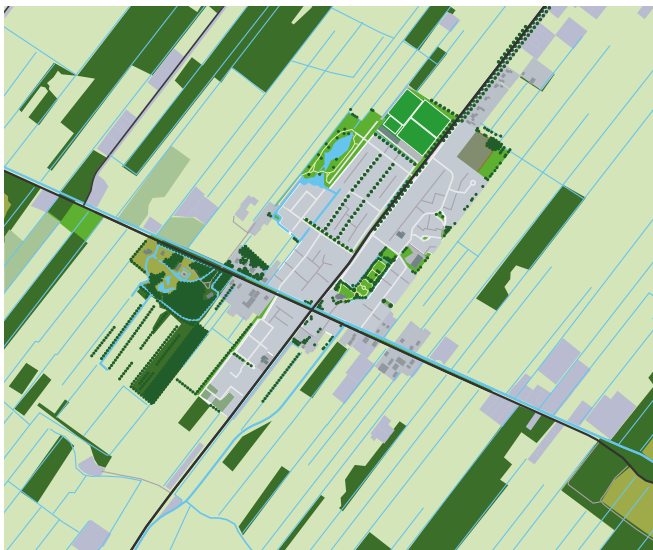
Alle drie de kernen in de gemeente, inclusief de Dorpsboomgaard in Cothen en Park Duurstede, zijn beschermd dorps- of stadsgezicht. Park Duurstede heeft tevens een rijksmonumentale, historische tuin- en parkaanleg. Het beeld wordt bepaald door het stratenpatroon en de monumentale panden. Groenelementen ondersteunen en verfriaaien het beeld zoals de bomen op de Brink in Langbroek en in Cothen en op de Markt in Wijk bij Duurstede.

Boomgaarden

Wijk bij Duurstede en omgeving staat van oudsher bekend om de fruitproductie. Door de vruchtbare en vochthoudende bodem zijn er in het verleden vele boomgaarden ontstaan. Bij het ontwikkelen van nieuwbouwwijken in Wijk bij Duurstede zijn hoogstamfruitbomen gehandhaafd in het openbaar groen, soms solitair, maar meestal in groepen. Bekendste voorbeeld is de Hordenboomgaard (sinds 1986 in beheer bij werkgroep/Stichting Hordenboomgaard), onderdeel van het Stadspark. Ook de Dorpsboomgaard langs de Dorpsstraat in Cothen is een bekend voorbeeld van fruitbomen als openbaar groen.

Groene wijkranden

Rond de meeste woonwijken ligt aan de buitenzijde een landschappelijke parkrand. Deze groenzones met wandelpaden en ook ecologische waarden, vormen een buffer met en de overgang naar het buitengebied.

Langbroek

Cothen

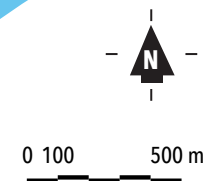

Wijk bij Duurstede

buitengebied agrarisch
 landgoederen
 fruitkwekerij
 boomgaard
 bos

parken en groene wijkranden
 volkstuinen
 sportterrein
 dijk of talud
 uiterwaarden
 water

erven buitengebied
 bebouwing bebouwde kom
 binnenstad
 bedrijventerrein
 hoofdwegenstructuur
 overige wegen

hoofdgroenstructuur
binnen bebouwde komgrens

Op een aantal plekken worden de stroken tot in de woonwijk doorgetrokken. De groenstrook langs de Kromme Rijn gaat bij de Zonnewijzer de woonwijk in. Ook bij de Dommel/Geul is het groen verbonden met het groen rondom de wijk en zorgt voor wandel- en natuurmogelijkheden in de wijk zelf.

Erven

Buiten de bebouwde kom bestaan de vlakken uit agrarische bouwvlakken (erven) en landgoederen. Deze particuliere terreinen zijn divers met uiteenlopende inrichtingen en bepalen in sterke mate het landschapsbeeld met hun veelal streekeigen - en inheemse beplanting.

Watervlakken

Water kan naast lijnvormig element, ook als vlak voorkomen, zoals de recreatieplas Gravenbol en vijvers en waterpartijen in Park Duurstede, Stadspark en Park Oranjestad.

Lijnen

Groene lijnvormige elementen zijn vaak gekoppeld aan watergangen en aan wegen. De inrichting van de weg en hoe die weg het best past in de omgeving, hangt af van de schaalgrootte en de functie van de weg en van het gebied waar de weg ligt. In bebouwd gebied gaat het tussen de wijken om wijkontsluitingswegen met een verkeersfunctie. Binnen de wijken, waar de leefbaarheid voorop staat en de auto te gast is, liggen de buurtontsluitingswegen en woonstraten waaronder woonerven.

Wijkontsluitingswegen

De wijkontsluitingswegen (50 km) zijn vaak herkenbaar door de aanwezigheid van twee of meer rijen bomen die 15 tot 30 meter hoog worden (1^e grootte). Tussen fietspad en de weg ligt in vele gevallen een groenstrook.

De bomen hebben vooral een oriënterende functie.

Buurtontsluitingswegen

Binnen de wijk onderscheiden deze vaak wat minder brede wegen (30 km) zich door bomen, die met 10 tot 15 meter (2^e grootte) kleiner zijn dan de bomen langs de wijkontsluitingswegen en groter dan de bomen in woonstraten.

Woonstraten

In deze smallere wegen (30 km) is meestal alleen ruimte voor bomen van 6 tot 10 meter hoog (3^e grootte). Incidenteel is er ruimte voor de kleinere bomen van de 2^e grootte. Bomen van de 2^e en zeker van de 1^e grootte worden voor deze straten te hoog met meer kans op overlast zoals wortelopdruk bij verhardingen bij tuinen en trottoirs, te veel schaduw, vochtonttrekking en bladval.

Landschapslijnen

Buiten de bebouwde kom bestaan de lijnen uit wegen met een duidelijke relatie met de cultuurhistorie met de daarop aangepaste wegbeplantingen.

- De hoger gelegen stroomruglinten in Wijk bij Duurstede en Cothen zijn gebogen lijnen met variabele wegbeplantingen.
- Polderlinten in de vroegere moerasgebieden Wijkerbroek en Langbroek zijn veelal rechte wegen met laanbeplantingen.
- Het polderlint Langbroekerwetering heeft in combinatie met de landgoederen en kastelen een uniek karakter. De wetering en boerderijen waren er voor de aanleg van de weg.
- De historische beplanting op de dijken is vanwege dijkveiligheid niet meer toegestaan.

Waterlijnen

Watergangen zijn belangrijke lineaire elementen in

zowel het stedelijk gebied en als in het landschap. De schaalgrootte varieert sterk, van de brede Lek tot smalle kavelslootjes.

Accentpunten

In de groenstructuur worden de punten gevormd door alleenstaande bomen en bomen in kleine groepen. De waardevolle en (toekomstige) monumentale gemeentelijke bomen en de landelijke monumentale particuliere bomen zijn opgenomen in de hoofdgroenstructuur. Het Bomenbeleidsplan 2015 geeft aan hoe met deze bomen om te gaan. In de waterstructuur komen punten, padenpoelen uitgezonderd, niet voor.

3. KERNKWALITEITEN IN THEMA'S

Analyse van de kwaliteiten groenstructuur

Uit de voorafgaande beschrijving van de groenstructuur blijkt dat veel groen kwaliteit heeft door een gelaagdheid van geschiedenis, betekenis en functie. Deze gelaagdheid zorgt voor identiteit. Het geeft een wijk een eigen karakter en sfeer en het voorziet in de behoefte aan een 'eigen plekje' waar je je thuis kan voelen, trots op kan zijn, verbonden mee voelt en daardoor betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid creëert.

Om vast te stellen waar de groenstructuur verbeterd kan worden en wat aandacht nodig heeft, worden in dit hoofdstuk de kernkwaliteiten van de groenstructuur in de vorm van thema's beschreven. Themakaarten maken in één oogopslag inzichtelijk waar de kwaliteiten zich bevinden.

De volgende thema's komen aan bod:

1. Groen-blauwstructuur: de samenhang tussen de groen-, water- en stedenbouwkundige structuur;
2. Cultuurhistorie: de relatie met het verleden;
3. Gebruikswaarden: de recreatieve -, leefomgeving- en klimaatfuncties;
4. Natuurwaarden: in de kernen en relaties met het landschap.

Vervolgens worden per wijk nog eens in een oogopslag de kwaliteiten in beeld gebracht en beschreven.

3.1 DE GROEN-BLAUWSTRUCTUUR

Op de themakaart 'groen-blauwstructuur' (zie pagina 18) staan alle belangrijke structuren ingetekend in de bebouwde kom. Omdat je dit niet los kunt zien van het buitengebied zijn ook die structuren in het buitengebied opgenomen op de kaart.

Onderdeel van de groen-blauwstructuur zijn:

- beschermde dorps- en stadsgezichten; cultuurhistorische locaties in het groen;
- parken en gebruiksgebieden;
- groen langs hoofdwegen en verbindingspaden;
- groene randen rondom woonkernen, bedrijventerreinen en sportcomplexen;
- watergangen;
- zichtlijnen;
- monumentale en bijzondere bomen;
- alle wegbeplantingen;
- alle erven met bebouwing;
- alle landgoederen;
- watergangen in verbinding met de kernen.

Groenstructuur

De structuur van het groen binnen de gemeente Wijk bij Duurstede kun je indelen op stadsniveau, wijk- en buurniveau. Het stadsniveau is het hoogste niveau en wordt gevormd door het groen langs de ontsluitingswegen, groenomranding en parken.

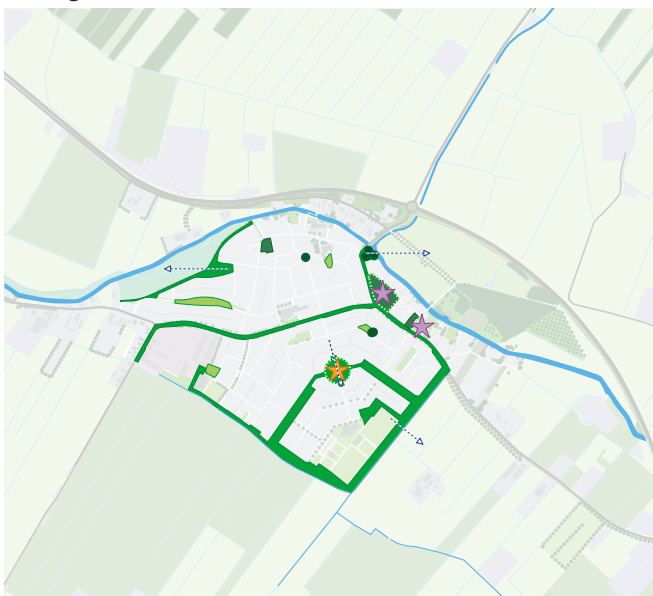
Waterstructuur

De structuur van het watersysteem kun je indelen op grond van schaalgrootte en op natuurlijkheid.

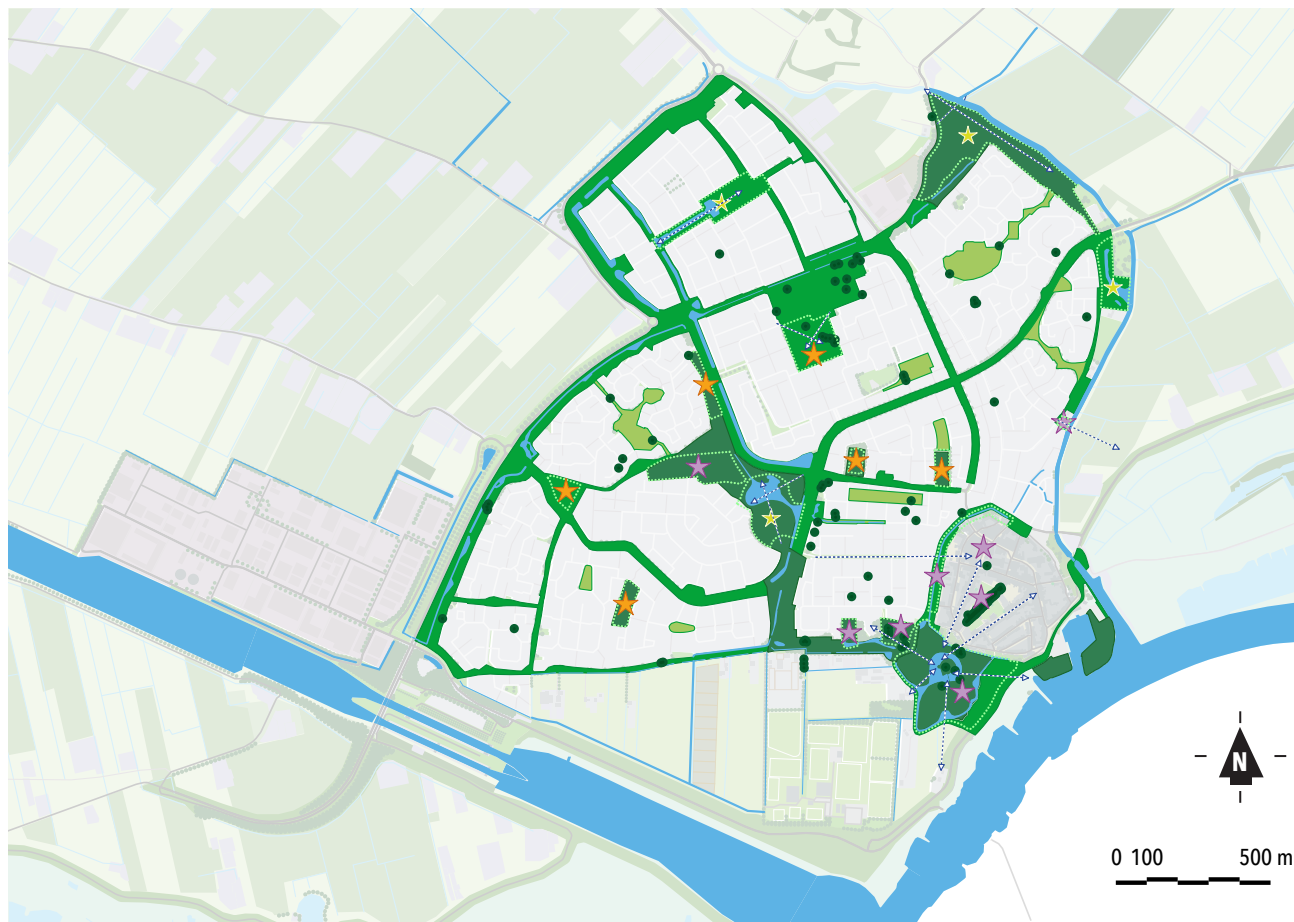
- de Neder-Rijn en Lek als rivieren;
- de Kromme Rijn met zijtakken als langzaam stromend riviervtje op zand en klei;
- het Amsterdam-Rijnkanaal als groot diep scheepvaartkanaal;
- een deel van de Langbroekse wetelingen als gebufferde sloten;
- de overige wetelingen en andere hoofdwatervangen als primair water;
- de kleine kavelslootjes als tertiair water.

Langbroek

Cothen

Wijk bij Duurstede

- kernen
- water
- groen hoofdstructuur
- groen wijkniveau
- groen buurniveau
- bijzonder groen
- > zichtlijnen
- ★ cultuurhistorie
- ★ gebruiksgebied
- ★ overige parken
- monumentale bomen

groen-blauwstructuur
binnen bebouwde komgrens

Kromme Rijn ter hoogte van Prins Hendrikweg Noorderwaard.

Kromme Rijn vanaf de Dorpstraat Cothen.

De hoofdafvoer van Langbroekerwetering, Kromme Rijn en Amsterdam-Rijnkanaal loopt van zuidoost naar noordwest.

Groenblauwe dooradering

Waar de stelsels van groenstructuur en waterstructuur binnen de kernen en in het landschap samenvallen, is sprake van een groenblauwe dooradering. De combinatie en de onderlinge samenhang van de elementen droog groen, vochtige oevers en water krijgt een meerwaarde voor bewoners, natuur, de recreant en de waterbeheerder.

- Voor de bewoner een herkenbare aantrekkelijke woonomgeving en bij oude landschapselementen een band met het verleden.
- Voor de natuur een veelzijdiger leefgebied wat leidt tot een grotere soortenrijkdom. De overgangen van nat via vochtig naar droog, leveren de bloemrijkste bermen met de hoogste natuurwaarden op.
- Voor de recreant de landschap ontsluitende wandel-, fiets-, skate- en kanoroutes.
- Voor de waterbeheerder het beheer- en onderhoudspad met recreatieve mogelijkheden, duurzame waterberging bij hoosbuien en waterzuivering door water- en oeverplanten.

Groen als opvang plek voor regenwater en infiltratie

De gemeente is grotendeels een infiltratiegebied, het regenwater zakt weg naar het dieper gelegen grondwater. Er verdwijnt meer dan er bij komt. Om aan de waterbehoefte te voldoen wordt via een systeem van gemalen en sloten rivierwater het verdrogingsgebied ingebracht. Voor ongeveer twee derde van het Langbroekerweteringgebied geldt het omgekeerde. Hier is een overschot aan water door de kwel, het van de Utrechtse Heuvelrug afkomstige opstijgend grondwater,

dat via weteringen het gebied verlaat.

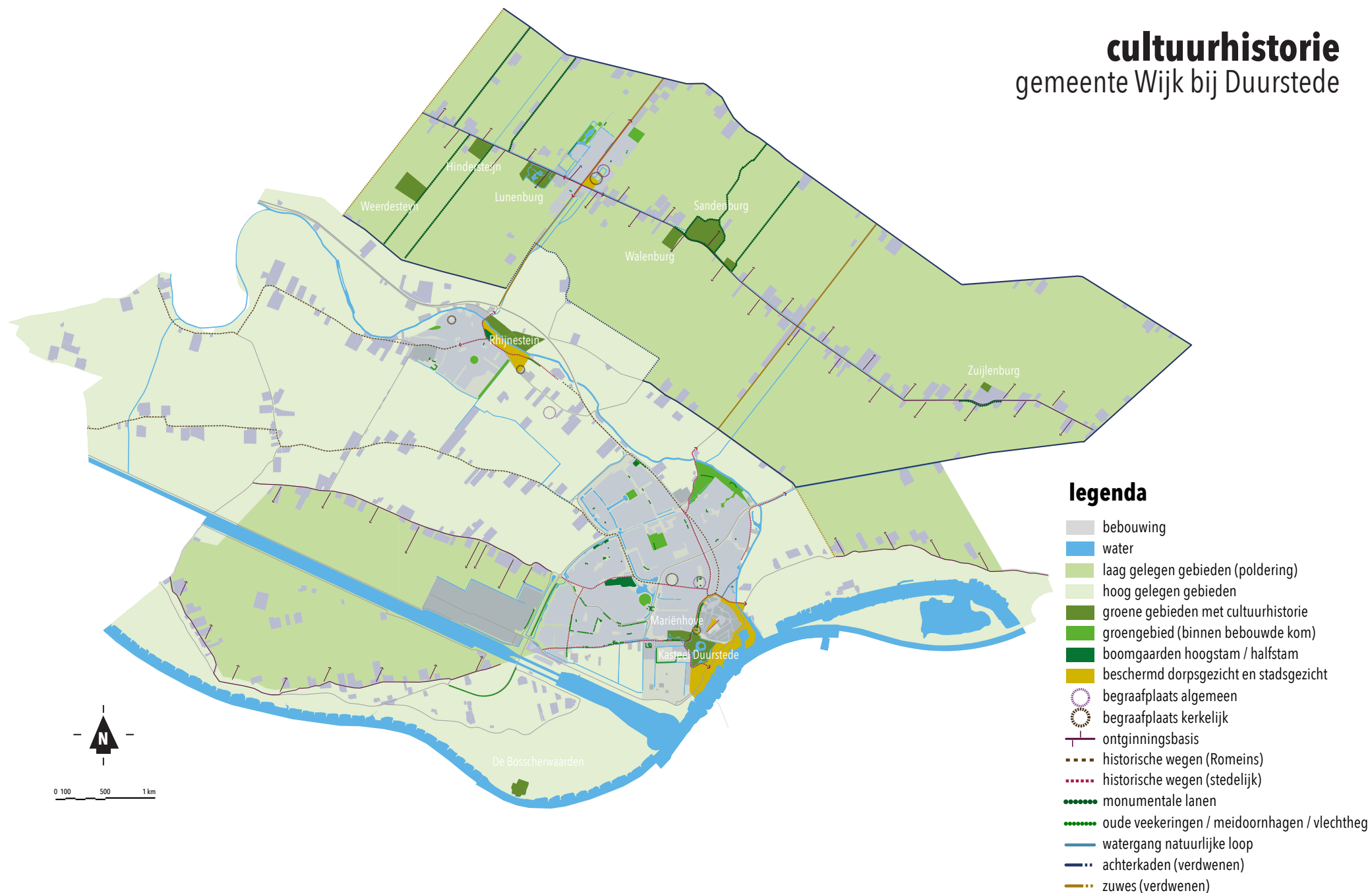
Vanuit milieuoogpunt en ter voorkoming van wateroverlast wordt waar mogelijk het regenwater gescheiden van het rioolwater. Het rioolwater kan daardoor beter gezuiverd worden en de straatkolken lopen minder snel over. In bebouwd gebied is het een oplossing om regenwater plaatselijk te verzamelen en in de ondergrond te filteren zoals in wadi's en greppels. Deze plekken liggen meestal in het groen en ze hebben hierdoor een extra waarde. Pas wanneer wadi's niet mogelijk zijn, wordt het regenwater opgevangen in watergangen. Bij onvoldoende capaciteit worden bestaande watergangen verbreed of nieuwe aangelegd. Zoals in De Geer I, de Zuidoosthoek Cothen en bedrijventerrein Broekweg; voor de wijk De Engk is hiervoor zelfs de David van Bourgondiëweg omgevormd tot watergang.

Natuurnetwerk groenblauw

De natuurwaarden in de groenblauwe dooradering van het stedelijk groengebied zijn verbonden met en onderdeel van een groter natuurnetwerk in het buitengebied. Waterschap Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR) maakt in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) water schoner en natuurrijker door het verminderen van vervuilde bronnen en de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Naast de Kromme Rijn zijn dat de weteringen met water-gerelateerde ecologische belangen: de Langbroeker-, Ameronger-, Caspergauwse- en Melksewegwetering en Cothergrift.

cultuurhistorie

gemeente Wijk bij Duurstede

3.2 CULTUURHISTORIE, DE RELATIE MET HET VERLEDEN

De cultuurhistorische oorsprong bepaalt karakter, inrichting en beheer van wegen en lanen. Om die reden is het één van de vier kernkwaliteiten van de groenstructuur. Op de kaart cultuurhistorie (zie pagina 20) zijn de oude water- en wegenstructuren in beeld gebracht. Daarnaast staan ook groenelementen aangegeven die een binding hebben met het verleden. Voor de kernen zijn aparte kaarten gemaakt waarop details te zien zijn (zie pagina 22).

Ontstaansgeschiedenis

De cultuurhistorie begint bij het ontstaan van de structuur van wegen en waterlopen die grootschalige ontginningen en het ontstaan van nederzettingen mogelijk maakten. Ze waren bepalend voor de vormgeving van het landschap en later ook deels van het stedelijk groen. De invloeden zijn nog steeds zichtbaar en het behouden waard.

Waterlopen

Pas na de afdamming van de Kromme Rijn in 1122 werden overstromingen een halt toegeroepen en konden Langbroek en de Binnenstad gebouwd worden. In 1866 kwam extra watertoevoer in beeld. De oude afgedamde Rijnarm werd weer verbonden met de Neder-Rijn bij Wijk bij Duurstede, waar een inundatiesluis werd gebouwd. De Kromme Rijn werd verdiept en aanzienlijk verbreed, enkele meanders werden rechtgetrokken en voorzien van damsluizen. Dit alles was nodig voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie om water te kunnen aanvoeren om het land bij de forten rond Utrecht onder water te kunnen zetten. De aanleg van sluizen en het graven van de Cothegrift had als doel een snellere vaarverbinding te realiseren met de trekschuit Krommerijnder voor de beurtvaart tussen 1600-1920 naar Utrecht.

Dorpsboomgaard in Cothen.

Markering nederzetting vroege Middeleeuwen in De Geer.

Wegen

Van de Romeinse tijd tot het jaar 1000 waren er binnen de huidige gemeente slechts twee wegen. Beide wegen waren een onderdeel van de Romeinse noordgrens (limes) en liepen van Wijk naar Utrecht. Langs de Kromme Rijn het traject Hoogstraat (waar later Dorestad ontstond) - Dorpsstraat - Ossenwaard - Caspergauw. Iets zuidelijker het traject Steenstraat - Trekweg of Trechtweg - Kapelleweg. Trechtweg komt oorspronkelijk van het Romeinse Trajectum, de weg naar (U)trecht.

Groen van historische oorsprong

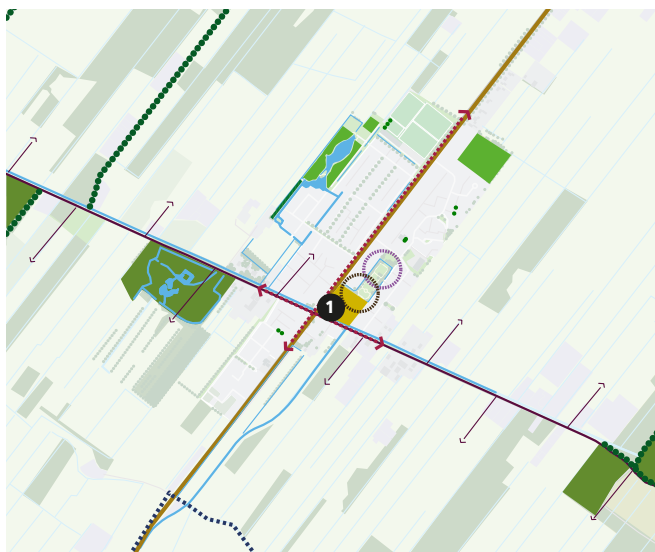
Buitenplaatsen en parken

Het landschap is cultuurhistorisch van uitzonderlijke kwaliteit. Vooral het coulisselandschap van Langbroek met de door de landgoederen ontwikkelde afwisseling van weilanden en geblokte bossen. De grote eenheden van kastelen en ridderhofsteden met hun parken en monumentale lanen vormen een contrast met de meestal kleine oude boerderijen met huisboomgaardjes aan de wetering.

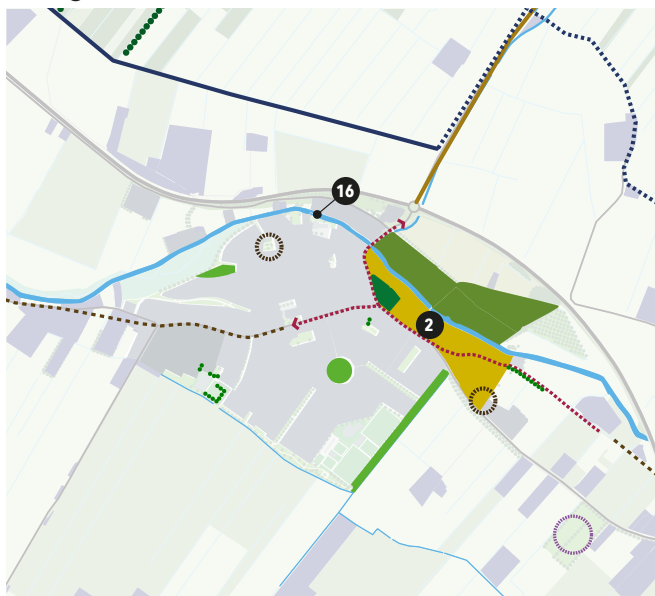
Groengebieden met een relatie met het verleden zijn allereerst de Rijksbeschermde buitenplaatsen Rhijnestein, Weerdesteyn, Hindersteyn, een deel van Sandenburg en park Duurstede waarbinnen kasteel Duurstede als enige in de gemeente de extra status van provinciale Erfgoedparel heeft. Daarnaast de overige landgoederen, begraafplaatsen en het terrein van steenfabriek De Bosscherwaarden. Alle drie de kernen hebben een beschermd dorps- of stadsgezicht met daarbinnen bijpassende, al dan niet monumentale boombeplantingen.

Hoogstamboomgaarden en meidoornhagen

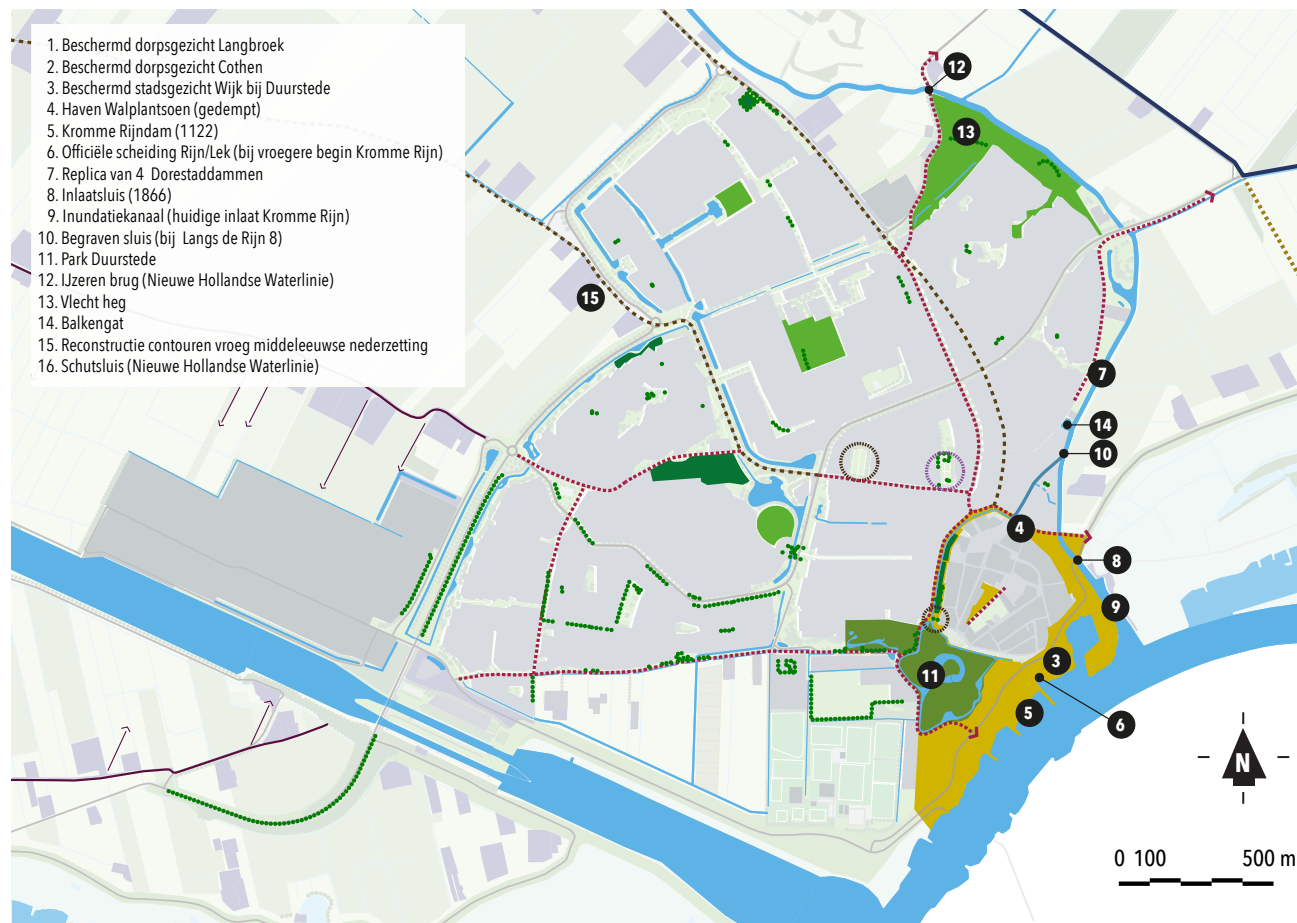
De Kromme Rijnstreek werd vroeger ook wel de kleine Betuwe genoemd; de vruchtbare grond met natte zavel en lichte klei van de stroomruggen is

Langbroek

Cothen

Wijk bij Duurstede

- bebouwing
- water
- groene gebieden met cultuurhistorie
- groengebied (binnen bebouwde kom)
- boomgaarden hoogstam / halfstam
- beschermd dorpsgezicht en stadsgezicht

- begraafplaats algemeen
- begraafplaats kerkelijk
- ontginningsbasis
- historische wegen (Romeins)
- historische wegen (stedelijk)
- monumentale lanen

- oude veekeringen / meidoornhagen / vlechtweg
- watergang natuurlijke loop
- achterkaden (verdwenen)
- zuwes (verdwenen)

cultuurhistorie
binnen bebouwde komgrens

ideaal voor de fruitteelt. Het gebied bestond uit weidegronden met daarin op grote onderlinge afstanden de hoogstambomen. In die boomgaarden graasden koeien binnen de als veekering geplante geschoren meidoornhagen met een totale lengte van duizenden kilometers. Oude hoogstambomen, van complete boomgaarden zoals de Hordenboomgaard en de Dorpsboomgaard Cothen, tot kleine groepjes en individuele bomen, zijn als groenelement in de groenstructuur opgenomen. Ook zijn er enkele stukken oude meidoornhagen onderdeel van de hoofdgroenstructuur. Deze cultuurhistorische streekeigen relictten zijn een mooi en gewaardeerd onderdeel van de groenstructuur.

Recente geschiedenis

In de periode 1960-1975 is in de naoorlogse wijken De Engk en De Heul de groenaanleg nog in sjablonen, kunstmatige ontwerpen die geen rekening houden met de eigenheid en kwaliteiten van de plek. De mens beheerst de natuur, dit uit zich in maakbaarheid in de vorm van strakke rechte stedenbouw, geschoren gazons en hagen en gecultiveerde sierheestervakken. Dit wordt in stand gehouden met intensief en ook chemisch onderhoud om de natuur de baas te blijven. Deze dure beheervorm wordt door grote areaaluitbreidingen uiteindelijk een te kostbare zaak.

De stedenbouwkundige inzichten veranderden echter. De mens staat meer centraal, de onderhoudsbudgetten krimpen en de inzichten om niet tegen de natuur te strijden maar die voor je te laten werken, hebben de invulling van de groenstructuur gewijzigd.

Met het aantrekken van gekwalificeerde groenmedewerkers wordt het mogelijk deze veranderingen in Wijk bij Duurstede, Cothen en Langbroek in gang te zetten.

3.3 GEBRUIKSWAARDEN

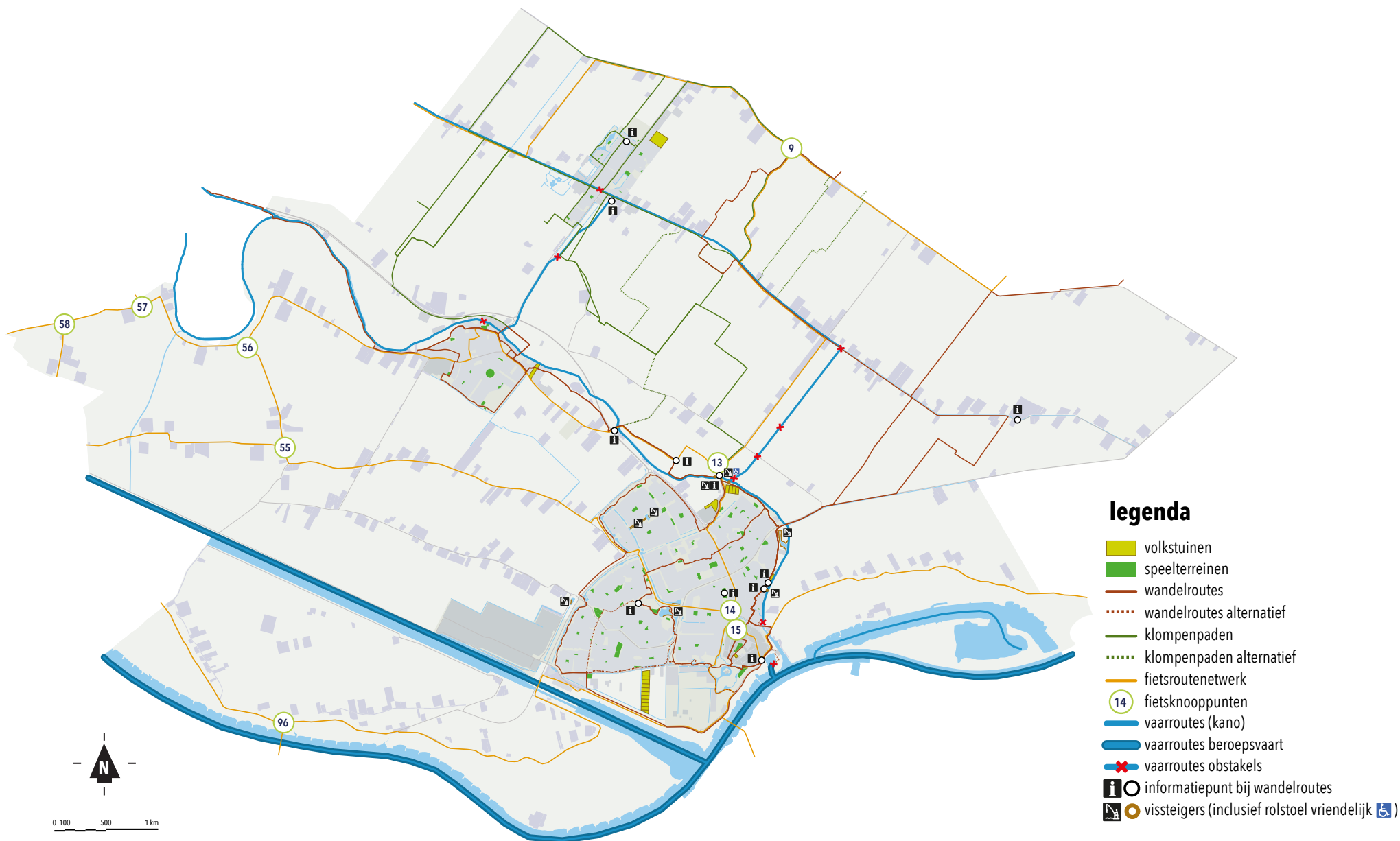
Het openbaar groen in de gemeente Wijk bij Duurstede biedt recreatiemogelijkheden voor de mensen die er wonen en werken. Daarnaast heeft het een grote aantrekkingskracht voor dagjesmensen. In de beleving en waardering van de woonomgeving speelt groen een belangrijke rol. Het draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid. Op de themakaart 'gebruikswaarden recreatie' (zie pagina 24) staan de belangrijkste recreatieterreinen en routes aangegeven met een duidelijke relatie met het groen.

Speelmogelijkheden

Groene ruimten bieden veel speelaanleidingen zoals struinen, verstoppertje spelen, voetballen, klimmen en spelen bij het water. Ingerichte speelterreinen en de kinderboerderij hebben een toegevoegde waarde. Ze kunnen een extra prikkel vormen voor kinderen om buiten te spelen. Voor de kleinere kinderen biedt het meer veiligheid. Ze functioneren als een ontmoetingspunt voor kinderen maar ook voor jonge ouders en grootouders. In Wijk bij Duurstede zijn ruim 90 speelplaatsen ingericht. Deze speelplaatsen liggen zo goed mogelijk verspreid over de gemeenten. Gekeken is naar doelgroep en afstand.

Wandelen

Door het groen in de drie kernen lopen wandelroutes die doorlopen in het buitengebied. Een aantal landgoederen hebben op grond van de Natuurschoonwet gedeelten met opengestelde, vaak onverharde, wandelpaden. In de uiterwaard de Lunenburgerwaard is er de wens een wandelpad tussen Binnenstad en steenfabriek te realiseren.

gebruikswaarden recreatie

gemeente Wijk bij Duurstede

Recreatie Midden-Nederland is in opdracht van de Provincie en de recreatieschappen bezig om het wandelen in de provincie Utrecht meer samenhang te geven. Ze ontwikkelt wandelroutenetwerken op basis van knooppunten. Hierbij worden alle wandelroutes en -paden in één netwerk geïntegreerd. De aanleg van nieuwe wandelroutenetwerken in de gehele provincie is opgedeeld in verschillende onderdelen. Onderdeel C (regio Amelisweerd en Kromme Rijnstreek) bevindt zich in 2018 in de ontwerpfase.

Fietsen

Er lopen meerdere fietsroutes door de gemeente. Een wens van de gemeente is om een vrij liggend fietspad te maken van Wijk bij Duurstede naar Amerongen. In het kader van het project Sterke Lekdijk is er een kans om dit in 2023 te realiseren.

Honden uitlaten en losloopgebieden

Het uitlaten hoort bij het bezit van een hond. Lekker een frisse neus halen en genieten van de omgeving. In de gemeente moeten in de bebouwde kom de honden aangelijnd zijn, behalve in de losloopgebieden. Verder geldt in de hele gemeente een opruimplicht.

Fruit en vruchten in het stedelijk groen

Hoogstamfruitbomen in het openbaar groen zijn kenmerkend voor het gebied en verwijzen naar het agrarisch verleden. Ook leveren ze voor wie dat wil gratis biologisch fruit, te plukken handfruit en te rapen valfruit voor jam en appelmoes. Dit met uitzondering van de Hordenboomgaard, gezien het beheer door de Stichting Hordenboomgaard. Ook de vruchten van walnootbomen, hazelaars en tamme kastanjes mogen opgeraapt worden voor eigen gebruik.

Vissen

In stedelijk water is sportvisserij een vorm van recreatief medegebruik. Het water is meestal goed bereikbaar

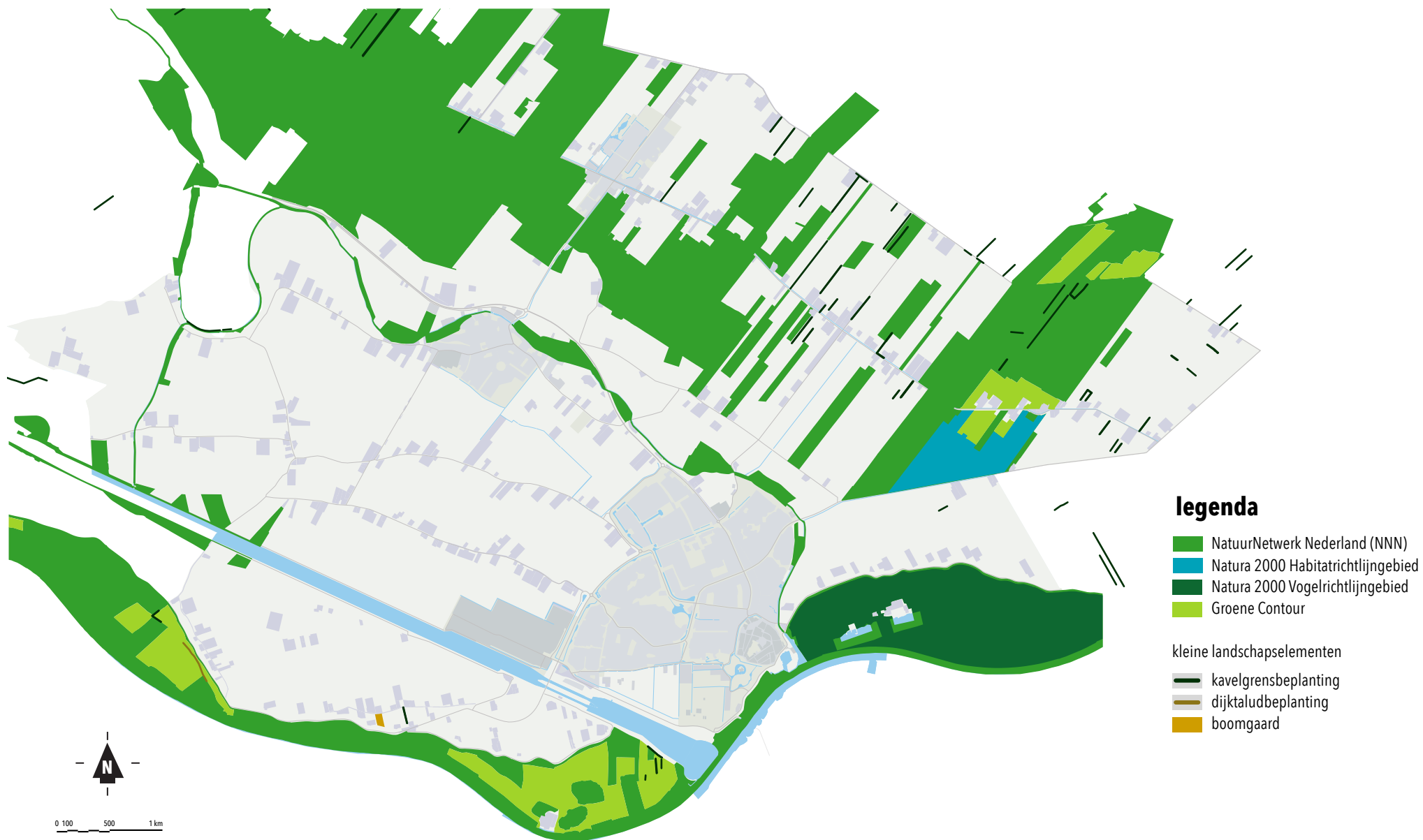
en in de Noorderwaard is langs de Kromme Rijn een rolstoeltoegankelijke vissteiger aangelegd. In het verleden zijn gemeentelijke wateren exclusief verpacht aan visserijverenigingen. Op grond van de oude Visserijwet 1963 is het juridisch nagenoeg onmogelijk verlopen overeenkomsten niet meer te verlengen. De gemeente heeft in 2006 het standpunt ingenomen dat gemeentelijk viswater er voor iedereen zou moeten zijn. Recenter aangelegd stedelijk water zoals in Stadspark, De Geer en Park Oranjestad is daarom niet verpacht. Op de landelijke website Visplanner is te zien welk water verpacht is en welke visvergunningen nodig zijn. Het waterschap moet zorgen voor een verbetering van de ecologische en chemische waterkwaliteit. Dit is vastgelegd in de Europese Kader Richtlijn Water. Voor het visstandbeleid staat het waterschap daarom boven de visclubs.

Volkstuincomplexen

De volkstuincomplexen met moestuintjes met een informele uitstraling vallen oorspronkelijk alle buiten de groenstructuur. De twee complexen langs de Kromme Rijn zijn, als onderdeel van het project natuurontwikkeling Kromme Rijn oevers, in 2013 wel onderdeel geworden van de groenstructuur en daarop aangepast. De tuinencomplexen zijn ingepast in het groen door plaatsing van eenduidige omheining rondom en door groenaanplant. De overige volkstuinen aan Langs de Wal, de Mazijk, de Middelweg Oost en in Cothen en Langbroek, vallen niet onder de hoofdgroenstructuur maar dragen wel bij aan de recreatieve waarde van het gebied.

Bijzondere recreatieve voorzieningen

De recreatieplas Gravenbol, met strand en ligweiden en een groot afzonderlijk gelegen hondenuitlaatgebied met hondenstrand, is van regionale betekenis.

legenda

- NatuurNetwerk Nederland (NNN)
- Natura 2000 Habitatrictlijngebied
- Natura 2000 Vogelrichtlijngebied
- Groene Contour

kleine landschapselementen

- kavelgrensbeplanting
- dijktaaludbeplanting
- boomgaard

natuurwaarden gemeente Wijk bij Duurstede

Zelfbeheer

Bewoners kennen hun buurt, weten meestal wat wel en niet kan en het gaat bijna altijd om kwaliteitsverbetering. Goed doordachte initiatieven passen meestal binnen het beleid of kunnen incidenteel bij wederzijds constructief overleg met goede motivatie passend gemaakt worden. De gemeente geeft de kaders aan en afspraken worden vastgelegd in een eenvoudige overeenkomst. Projecten als Groen aan de Buurt prikkelt de bewoners om met nieuwe ideeën te komen om zelf de leefomgeving mooier te maken.

3.4 NATUURWAARDEN

Natuurnetwerk

De natuurlijke potentie van bodem en water in combinatie van het menselijk handelen door inrichting en beheer bepalen de hoogte van de natuurwaarden en daarmee mede de mate van duurzaamheid van de woonomgeving.

Een structuur met een hoge biodiversiteit is aantrekkelijk om te zien, een biotoop (verblijfplaats) voor meerdere soorten en kan functioneren als ecologische verbindingszone (verplaatsing van soorten).

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Wijk bij Duurstede is verbonden met het naastgelegen grote natuurgebied de Utrechtse Heuvelrug. Binnen de gemeente vallen twee gebieden binnen de Europees Natura 2000 gebieden: de uiterwaarden van de Neder-Rijn en een deel van Overlangbroek (zie themakaart 'natuurwaarden' op pagina 26). In het overwegend agrarisch buitengebied is het NNN beperkt tot de Kromme Rijnzone, de uiterwaarden van de Lek en enkele gebiedjes langs het Amsterdam-Rijnkanaal. In het landbouw en natuur combinerende Langbroekerweteringgebied, zijn de

arealen van de landgoederen de belangrijkste leverancier voor het NNN. Op het NNN sluit een fijnmaziger netwerk aan dat raakt aan stedelijk gebied.

De gemeente draagt bij aan het verbeteren van het Natuurnetwerk door onder andere natuurvriendelijk bermbeheer toe te passen. Samen met de watergangen vormen ze een groen-blauwe dooradering van het landelijk gebied. Dat loopt door in stedelijk gebied en legt zo verbindingen tussen stedelijk ecologisch groen en het Natuurnetwerk Nederland. In stedelijk gebied zijn de ecologische waarden gestegen door aanleg van natuurvriendelijke oevers en paddenpoelen langs de Kromme Rijn, Rijnsloot, in het Stadspark en Park Oranjestad en het geleidelijk meer aanplanten van inheemse boomsoorten, het toepassen van natuurvriendelijk maaibeheer en het stoppen met chemische onkruidbestrijding.

Soortenrijkdom gemeente

De hoogste biodiversiteit aan water- en oeverplanten hebben de polders Lage Maat, Wijkbroek en Langbroek. Het rijkst aan plantensoorten van de drogere gronden zijn de graslanden en ruigtes van de uiterwaarden en de bermen langs het Amsterdam-Rijnkanaal en de N229 Romeinenbaan-Geerweg-Graaf van Lynden van Sandenburgweg. Er is een sterke toename waargenomen van veel libellensoorten van stromend water in de Kromme Rijn en de Lek. Bijzondere zoogdieren zijn de das en de bever met beverburcht. In de brede zone van het agrarisch gebied van Cothen en Wijk bij Duurstede, met overwegend fruitteelt, grote percelen grasland, nauwelijks sloten en smalle bermen, is de biodiversiteit van flora en fauna overwegend erg laag. Veel plantensoorten beperken zich tot de uiterwaarden. Effectief voor het waterleven zijn de maatregelen die leiden tot schoner water zoals het beperken van

soortenrijkdom

gemeente Wijk bij Duurstede

riooloverstorten en de aanleg van natuurvriendelijke oevers langs de Kromme Rijn en in stedelijk gebied. Voor het landleven zijn natuurontwikkeling en duurzamer en meer ecologisch groenbeheer van belang.

In de bebouwde kom staan vaak niet inheemse straat- en parkbomen en sierheesters. Deze exoten zijn niet zonder natuurwaarden. Ze vormen nest- en schuilgelegenheid en de aanwezige bessen en insecten zijn een voedselbron. Lindebomen worden met name massaal door bijen bezocht, vlinderstruiken door diverse insecten zoals dag- en nachtvlinders en zwermen kramsvogels, lijsterachtige wintergasten uit Noord- en Oost-Europa, strijken neer op straatbomen waar in de winter nog sierappeltjes aan zitten.

Natuurwaarden ruw gras

Het beheer van de afgelopen decennia - het op verschillende tijdstippen maaien en afvoeren van het maaisel van wegbermen - betaalt zich uit in plaatselijk uitzonderlijk hoge biodiversiteit. Voorwaarden voor het ontwikkelen van hoge natuurwaarden zijn allereerst de schaalgrootte, variatie in nat-vochtig-droog, zon-schaduw, voedselarm van nature of door afvoeren van het maaisel en maatwerk in maaifrequenties en -tijdstippen. Het maaibeheer kan om redenen van verkeersveiligheid niet gericht zijn op allerlei planten van hoge zeldzaamheidswaarde. Op plekken met brede bermen is dit echter wel mogelijk. Ook binnen de bebouwde kom zijn het afgelopen decennium soortenrijke gebiedjes ontwikkeld zoals de wadi's met een voedselarme zandige ondergrond en gevoed door regenwater. Het aangelegde natuurlijker stedelijk groen langs de Kromme Rijn heeft potentie; het terrein met de nevengeul is al zeer soortenrijk met algemene soorten en kan tot een toplocatie uitgroeien wanneer bij continuerend maaibeheer de komende jaren ook

de zeldzame soorten zich er vestigen. In de kern Wijk bij Duurstede voldoen relatief veel bermen aan de voorwaarden voor succes.

Op de themakaart 'soortenrijkdom' (zie pagina 28) staat indicatief de floristische waarde van de bermen en overig ruw gras aangegeven.

Bosplantsoen

In stedelijk gebied komt op kleine schaal een beperkte vorm van bosbiotoop voor, het bosplantsoen. Een samenstelling van verschillende soorten inheemse planten vormen een geheel met daarbinnen de te onderscheiden lagen bomen, struiken en kruiden. Bosplantsoen heeft natuurwaarden vanwege de diversiteit aan flora en fauna. Voor vogels en overige kleine fauna biedt het een voedselbron, nest- en schuilgelegenheid en dient als verbindingszone. De schaal en leeftijd van het bosplantsoen bepalen sterk de potentie voor natuurwaarden. Het vijf hectare grote en ruim 150 jaar oude Park Duurstede, met grote variaties en ook boomholtes, is in alle opzichten van hoge waarde. Ook kleine plukken jong bosplantsoen kunnen al waardevol zijn. Bijvoorbeeld in het Stadspark waarin in de winter vanwege voedselgebrek in het hoge noorden, pestvogels op de bessen van de Gelderse roos duiken.

Bomen en boomlanen

In het Bomenbeleidsplan 2015 zijn natuurwaarden van bomen beschreven. Een boom is een leefplek en voedsel bron voor tal van organismen. Het biedt nest- en schuilgelegenheid. Variatie in boomsoorten, geeft een hogere biodiversiteit. Bomenlanen vormen verbindingroutes en dienen ter oriëntatie voor vleermuizen tussen stedelijk verblijfsgebied en landelijk foerageergebied.

Soortenrijkdom in beeld *

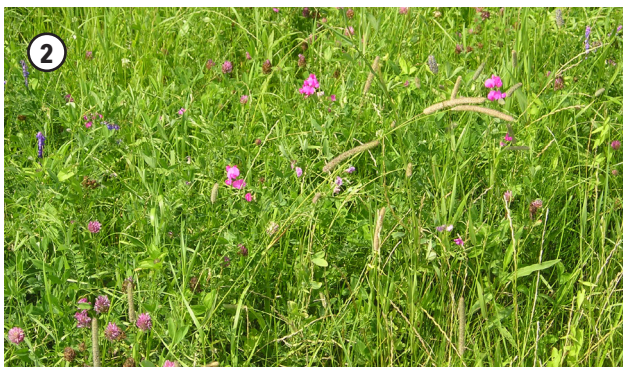
Gele morgenster (Lekdijk West).

Gevlekte orchis (Geerweg).

Hertshooi (Romeinenbaan).

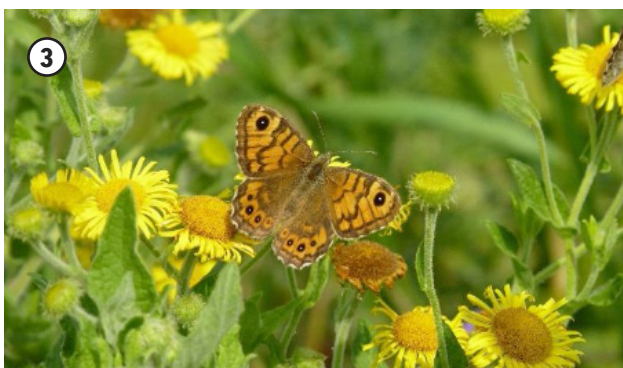
Aardaker (Sluis Zuid).

Noordkant Vogelwikke, rolklaver, pastinaak (Geerweg).

Bremraap (Hordenweg).

Argusvlinder op Heelblaadjes (Kortland).

Margriet in de wadi (Remus).

Beemdooievaarsbek (Middelweg Oost, Agricolastraat).

Overzicht (nevengeul).

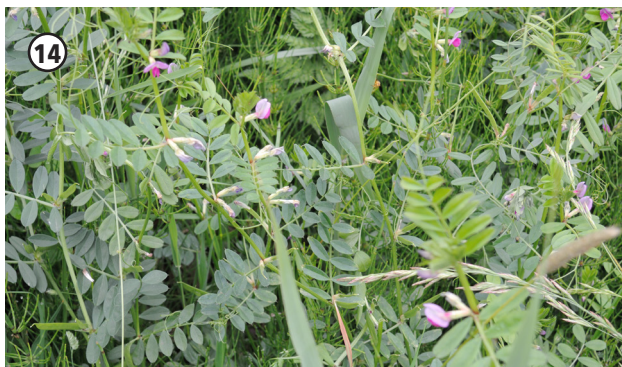
Kleine klaver (Ameronger wetering).

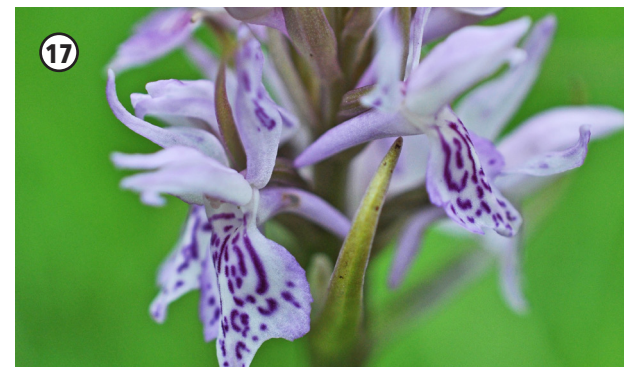
Echte valeriaan (Trechtweg).

Kleverige ogentroost (Gravenbol).

Vogelwikke (Gooijerdijk).

Gevlekte orchis (Wijkersloot).

Overzicht berm (Ameronger wetering).

Kleine pimpinel (Langbroekerdijk).

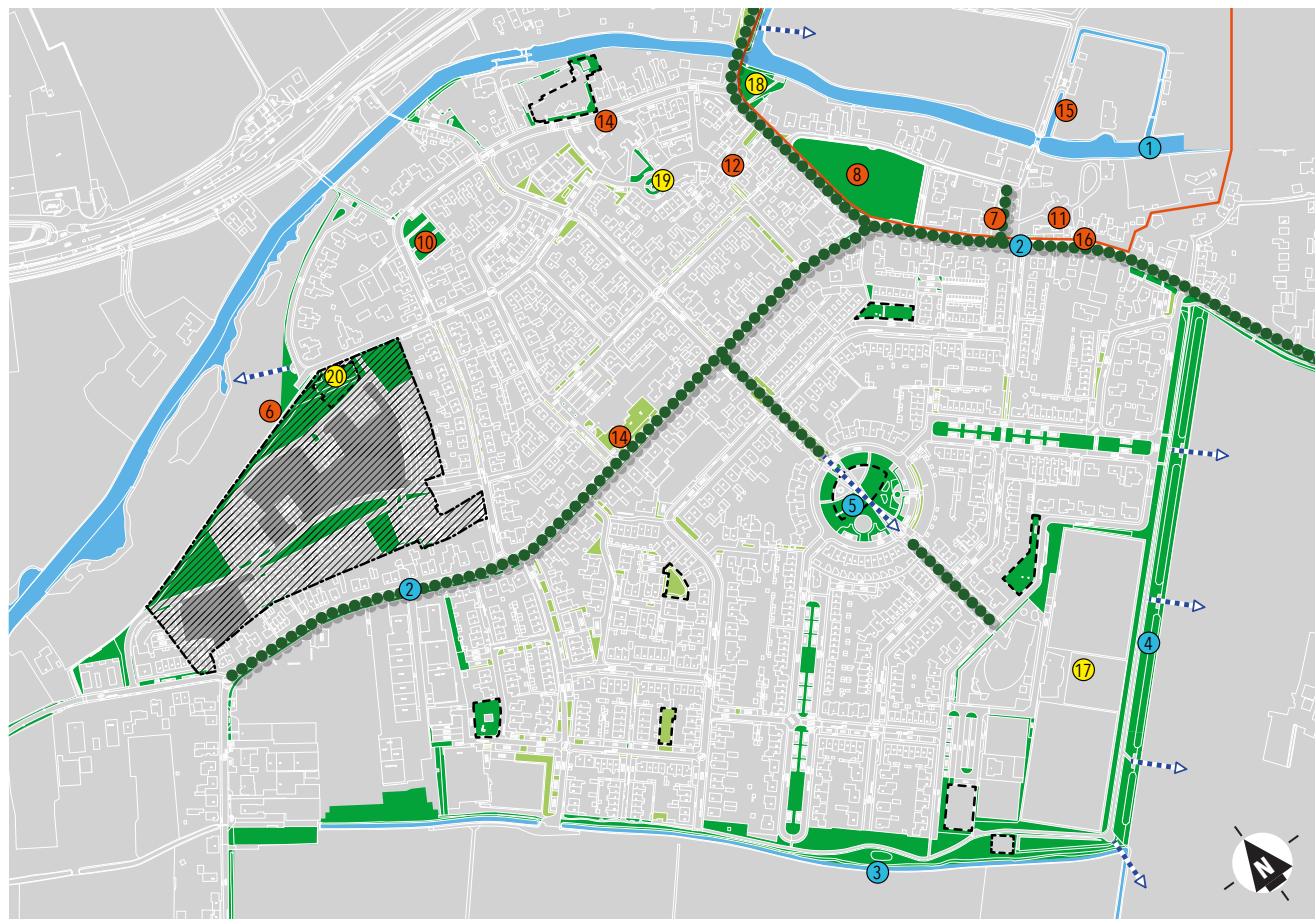
* Zie kaart 'Soortenrijkdom' (pagina 28) voor de locatie aanduiding van de foto's.

De Brink.

Dorpsboomgaard.

■ water	■ toekomstig nieuwbouwproject
■ hoofdgroenstructuur	■ nog te ontwikkelen gebied
■ wijkgroenstructuur	0 locatie groen- blauwestructuur
■ buurtgroenstructuur	0 locatie cultuurhistorie
■ speelterreinen	0 locatie gebruikerswaarden
●●● belangrijke boomstructuur	0 locatie natuurwaarden
-.-> zichtlijnen	

wijkgroenstructuur Cothen

Wilde bloemen

Inzaaien van streekeigen, bloemenrijke kruidenmengels bij de groenaanleg, versterkt de beeldkwaliteit voor bewoners en versnelt de botanische ontwikkeling. Uiteindelijk selecteert de natuur zelf welke soorten op welke plek thuishoren. Door het jaarlijks bewerken van de grond blijven akkerkruiden in stand op twee locaties in de kern Wijk bij Duurstede: In de Stadsparkzone, de kleine akker Hoge Hoffweg, onderdeel van de heemtuin en in beheer bij Vereniging Natuur en Milieu Wijk bij Duurstede, en in park Kromme Rijnstrook in de Noorderwaard bij de grote graanakker Langbroekseweg met jaarlijks ingezaaide akkerbloemenranden. Deze akker wordt beheerd door het Utrechts Landschap.

3.5 DE KERNKWALITEITEN PER WIJK

Cothen

Cothen is vanaf midden 10^e eeuw ontstaan als agrarisch dorp op een stroomrug van de Kromme Rijn. Het oorspronkelijke bebouwingspatroon (Dorpsstraat, Kerkweg, Hinkerstraat) volgt de gebogen lijnen van het onderliggende landschap maar is nog nauwelijks herkenbaar. Vanwege de Kromme Rijn en landgoed Rhijnestein is Cothen vanaf de oude kern excentrisch uitgebreid naar met name het zuiden en zuidoosten. Dit is gebeurd zonder een duidelijk stedenbouwkundig stramien; vanaf de ontwikkeling van de Zuidoosthoek is dat manco wel enigszins hersteld doordat hier o.a. zichtlijnen zijn toegepast.

Het groen in de naoorlogse wijken heeft een 'informeel' karakter. Ze zijn niet altijd op basis van de principes van een goede stedenbouwkundige groenstructuur gebouwd. Sterke elementen zijn de dorpsboomgaard, de Brink, het Cob Balkplein en het nieuwe sportcomplex.

Groen-blauwstructuur (zie kaart pagina 32 en 34)

1. De Kromme Rijn is de belangrijkste structuurdrager van het dorp.
2. De bomen langs de Dorpsstraat en Willem Alexanderweg vormen een belangrijke groene structuur.
3. De Rijnsloot heeft naast zijn functie als waterafvoer, ook de functie als scheiding tussen landelijk gebied en de bebouwing.
4. De groenstrook om de Zuidoosthoek vormt een afscheiding tussen de bebouwing en het buitengebied. Op diverse plekken zijn er zichtlijnen naar buiten toe.
5. Het Cob Balkplein vormt de spil van de Zuidoosthoek. Er is een zichtlijn van de Margrietstraat via het plein naar de Oude Wetering met op het eind de brede school. De twee groene lijnen Opveld en Nieuwland komen ook op het plein uit. Op het plein bevindt zich een speelterrein en er staan mooie honingbomen (ook gebruikerswaarden).

Cultuurhistorie (zie kaart pagina 32 en 34)

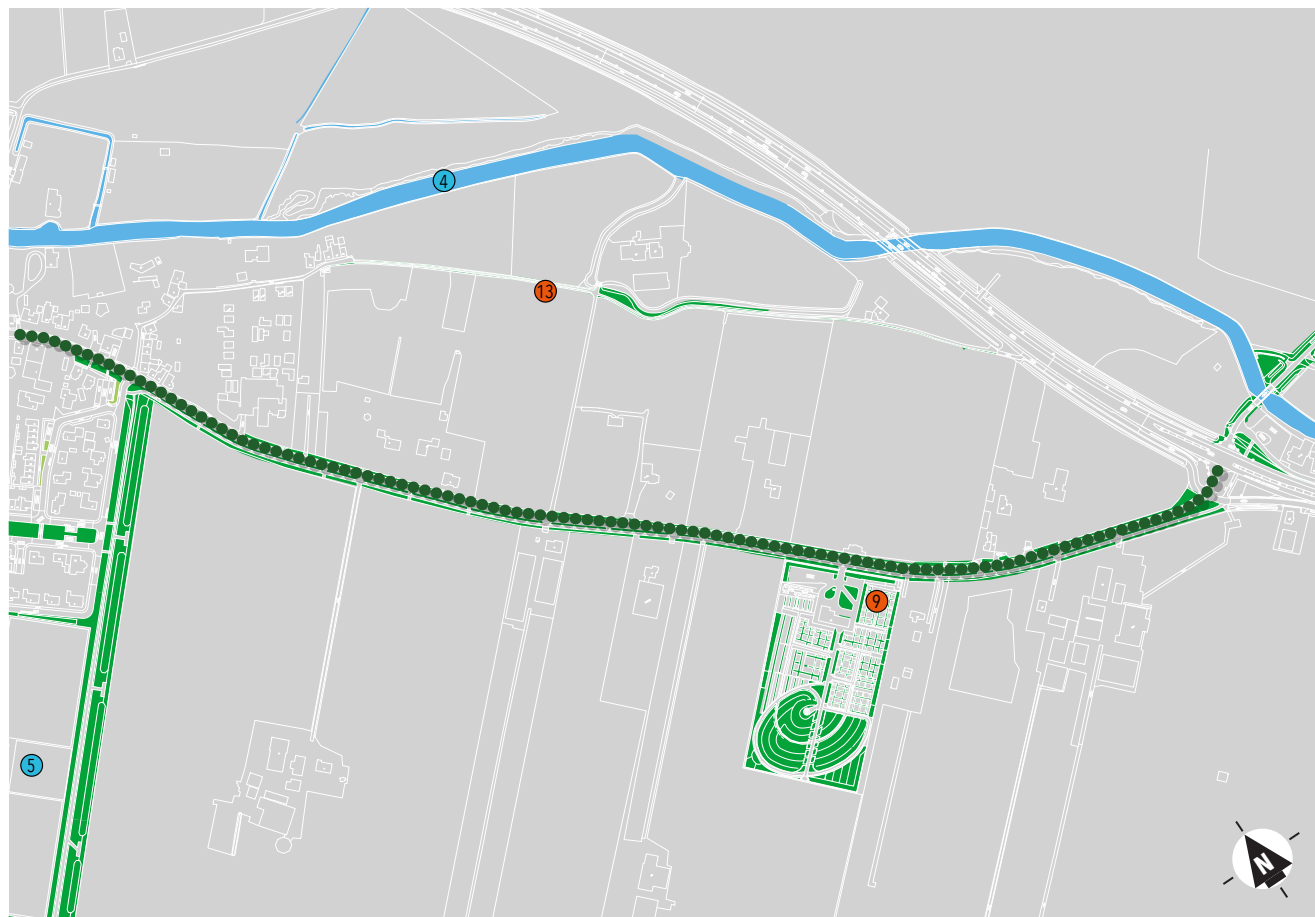
6. Het kersenpaadje is een historisch pad omgeven door groen en onderdeel van de lange afstandsroute 'Het Kromme Rijnpad', dat in 2008 geopend is. De begroeiing is divers (ook groen-blauwstructuur).
7. De Brink valt binnen het Rijksbeschermd dorpsgezicht en het Rijks archeologisch monument. Op de Brink staan een aantal essen.
8. Ook de Boomgaard aan de Dorpsstraat valt binnen het Rijksbeschermd dorpsgezicht en het Rijks archeologisch monument. Er staan oude fruitbomen.
9. De begraafplaats Groenewoudseweg is de algemene begraafplaats en er is hiervoor een apart groenplan. De begraafplaats kenmerkt zich door zichtassen en een goed overzicht.

Groenewoudseweg.

Begraafplaats.

	water		toekomstig nieuwbouwproject
	hoofdgroenstructuur		nog te ontwikkelen gebied
	wijkgroenstructuur		locatie groen- blauwestructuur
	buurtgroenstructuur		locatie cultuurhistorie
	speelterrinen		locatie gebruikerswaarden
	belangrijke boomstructuur		locatie natuurwaarden
	zichtlijnen		

wijkgroenstructuur

Cothen - Groenewoudseweg

10. De katholieke begraafplaats Kerkweg wordt door de gemeente beheerd. De begraafplaats wordt omgeven door een haag en er staan enkele coniferen.
11. De Nederlandse Hervormde kerk met kastanjabomen vormen een karakteristiek beeld samen met de Brink. De witte paardenkastanje voor de pastorie is opgenomen in de lijst van monumentale bomen.
12. De korenmolen 'Oog int Zeil'. De leilinden rondom de korenmolen kleden het pleintje bij de molen aan. Een groene aankleding blijft wenselijk.
13. Het Zandpad is een smal wandelpad gelegen tussen percelen en omgeven door meidoornhagen of bomenrij.
14. Het gebied tussen de rooms-katholieke kerk aan de Kerkweg wordt omgeven door gazon met daarop enkele esdoorns.
15. Op landgoed Rhijnestein staat in het park een monumentale witte paardenkastanje (particulier bezit).
16. Op de Dorpsstraat staat op nr. 18 een monumentale plataan (particulier bezit).

Gebruikerswaarden (zie kaart pagina 32 en 34)

17. Sportcomplex 'De Nieuwe Kamp' ligt aan de rand van de nieuwbouwwijk 'De Zuidoosthoek'. Het park wordt omgeven door een lindenlaan met daartussen een wandelpad.
18. Parkje aan de Dorpsstraat bij de brug over de Kromme Rijn. Beeldbepalend groen bij binnenkomst van het dorp.
19. Rozenplantsoen heeft een intiem karakter. Het plein wordt onderhouden door zelfbeheerders op een hoog beeldkwaliteitsniveau.
20. Speelterrein De Kamp is een ruim speelterrein en vervult een functie op wijkniveau.

Natuurwaarden (zie kaart pagina 32 en 34)

21. Belangrijkste elementen met natuurwaarden zijn de natuurvriendelijke oevers van de Kromme Rijn. Andere belangrijke objecten zijn de boomgaard en de groenstroken rondom de Zuidoosthoek.

Langbroek

Na de afdamming van de Kromme Rijn in 1122 en snel daarna de aanleg van de Rijn- en Lekdijken bleven overstromingen uit en konden in de 12^e en 13^e eeuw landeigenaren als projectontwikkelaars het moeras Langbroekerweteringgebied ontginnen door weteringen met haaks daarop afwateringssloten te graven. 'Copers' verkavelden het moeras in percelen met de vaste maten (2.500 x 55 meter) de zogenaamde copeverkaveling.

Op de kop stond een hoeve (zijde Langbroekerdijk) en aan de achterzijde een dijkje, de achterkade (Amerongerwetering en Gooijerdijk). Kolonisten kochten de kavels. Deze verkaveling in combinatie met veel Middeleeuwse ridderhofsteden is uniek in Nederland. (Neder-) Langbroek ontstond op een hoger gelegen deel als klein dorp met een nog herkenbare historische kern en beschermd dorpsgezicht: De Brink met kerk. De smalle copeverkaveling, grondsoort en hoge grondwaterstand zijn bepalend geweest voor de ruimtelijke structuur van het landschap. Ook de langgerekte huidige kern Langbroek ontstond door nieuwbouwwijken te bouwen op één of meer lager gelegen copekavels. De kern wordt in de lengteas in tweeën gedeeld door de provinciale weg (N227).

Groen-blauw structuur (zie kaart pagina 36)

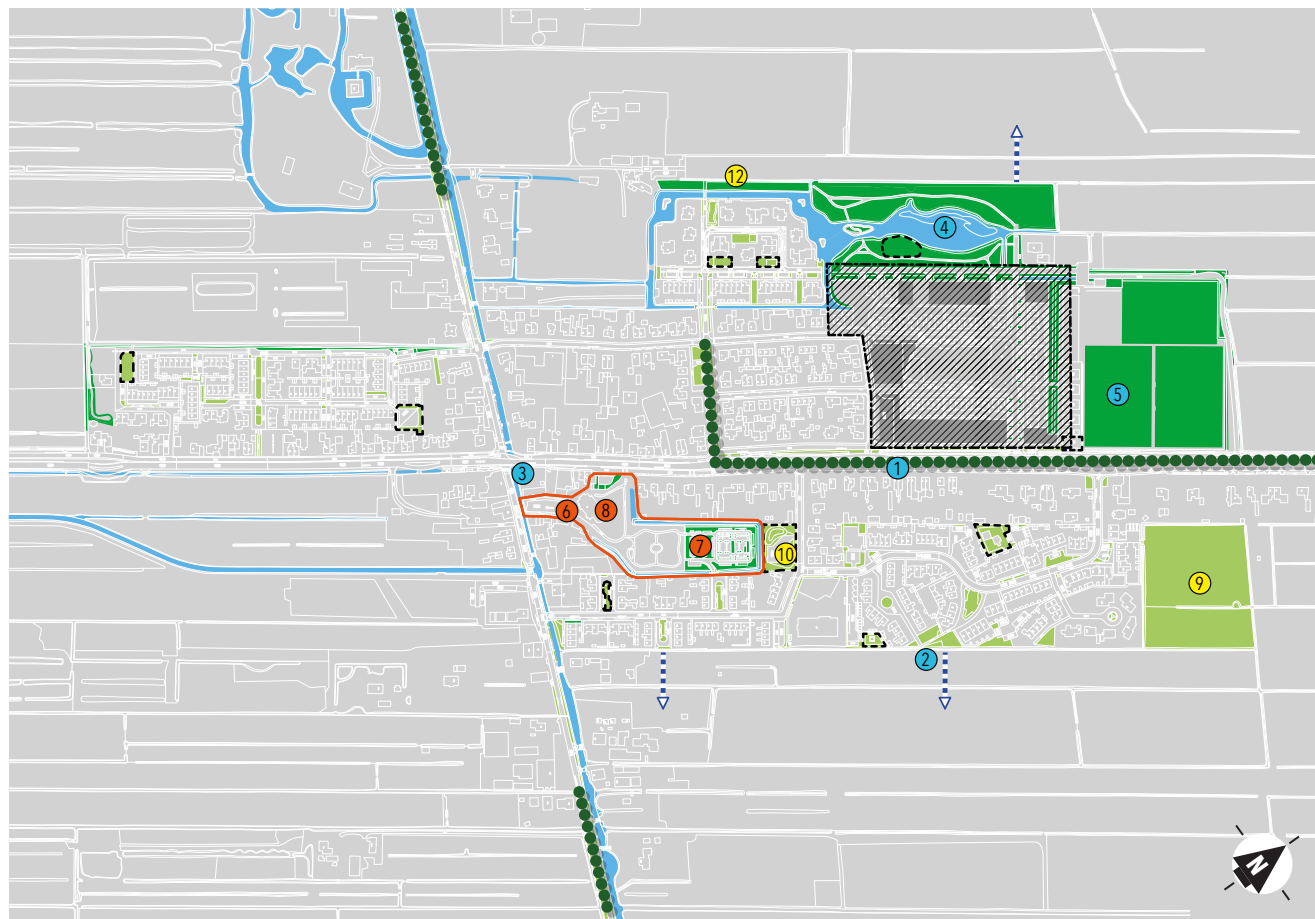
1. Langs de Doornseweg staat een boombeplanting (eigendom Provincie).
2. De bebouwingsrand van Langbroek is door een halfopen inrichting van het groen verbonden door zichtlijnen met het landelijke gebied.

De Brink.

Park Oranjehof.

- water
- hoofdgroenstructuur
- wijkgroenstructuur
- buurtgroenstructuur
- speelterreinen
- belangrijke boomstructuur
- - - ▶ zichtlijnen
- toekomstig nieuwbouwproject
- nog te ontwikkelen gebied
- locatie groen- blauwestructuur
- locatie cultuurhistorie
- locatie gebruikerswaarden
- locatie natuurwaarden

wijkgroenstructuur Langbroek

3. De Langbroekerwetering loopt in het midden van het dorp, of anders gezegd, rondom de wetering is het dorp ontstaan.
4. Het Park Oranjehof is een groot groenelement tussen de bebouwing en het landelijk gebied.
5. Sportcomplex Oranjehof. Het groen rondom het sportcomplex heeft voornamelijk een afschermingsfunctie. Het gebied is ook een losloopegebied voor honden.

Cultuurhistorie (zie kaart pagina 36)

6. De Brink is een mooi historisch dorpsplein waarop enkele leilinden staan. Het pleintje heeft de status van Rijksbeschermd dorpsgezicht.
7. De begraafplaats ligt midden in het dorp en is daarmee een belangrijk groen element. Ongeveer de helft (het openbare gedeelte) is eigendom van de gemeente.
8. De Nederlands-hervormde kerk en de bomen en het groen rondom, bepalen de sfeer en karakter van deze plek. Voor de kerk staan een aantal mooie bomen die in eigendom zijn van de kerk.

Gebruikerswaarden (zie kaart pagina 36)

9. De volkstuinten aan de noordkant van Langbroek vormen een overgang van het dorp naar het landelijk gebied.
10. Het speelterrein aan 't Kerkeland heeft een heuveltje met daarop wat bosplantsoen.
11. In 2015 is het Park Oranjehof geopend. Het park is gedeeltelijk van de gemeente en gedeeltelijk van een particulier en openbaar toegankelijk.
12. Tussen het Park Oranjehof en het wijkje De Boomgaard loopt een wandelverbinding. Hier staan hoogstamfruitbomen. Deze groenstrook wordt gedeeltelijk door zelfbeheerders onderhouden.

Wijk bij Duurstede - Binnenstad

Eerdere en verdwenen nederzettingen zoals het Romeinse Castellum Duristate en het vroeg middeleeuwse Dorestad, lagen logisch op de hogere en drogere plekken. Van het vroegere Dorestad, nu Zandweg-Hoogstraat, daal je bij de Veldpoortbrug zichtbaar af naar de laaggelegen Binnenstad. Die is onlogisch gebouwd in laag gelegen uiterwaarden en rivierlopen met een Oeverstraat midden in de stad in plaats van aan de rand.

Net als voor Langbroek geldt dat pas na de afdamming van de Kromme Rijn in 1122, en snel daarna de aanleg van de Rijn- en Lekdijken, overstromingen uitbleven en hier gebouwd kon worden. De nederzetting met de naam Wijk ontstond bij de donjon-kasteeltoren Duurstede. Deze toren lag strategisch voor de bewaking van de Kromme Rijndam. De nederzetting heet daarom Wijk bij Duurstede en groeide rond 1300 uit tot een ommuurde stad.

Het beschermde stadsgezicht beslaat globaal de Binnenstad, Park Duurstede met het naastgelegen landgoedje Mariënhove en de stadshaven. De waaivorm van de huidige kern komt door de barrières Kromme Rijn, Lek en Amsterdam-Rijnkanaal, waardoor de groei vanuit de Binnenstad excentrisch in noordwestelijke richting plaatsvond. De historische Binnenstad heeft oude gebouwen, een gezellige markt, de Singel die als voormalige verdedigingswerken rond de stad ligt, het kasteel Duurstede met de stervormige vesting rondom en het rivierfront met de stadshaven.

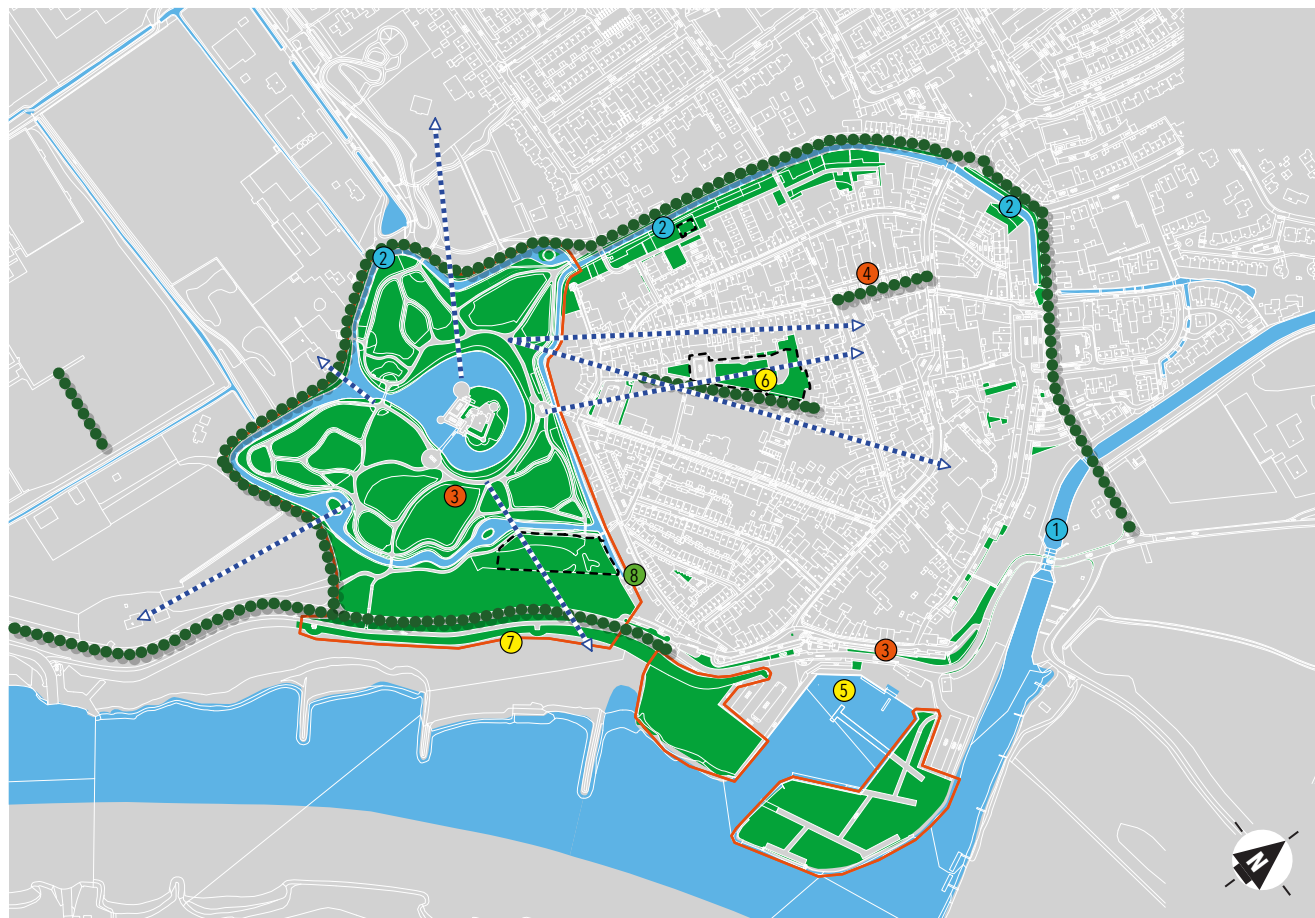
Veel van het groen heeft een relatie met de geschiedenis, zoals het groen van de Singel en het Park Duurstede. Dit vijf hectare grote park is het oudste en belangrijkste

De Markt.

De Mazijsk.

■ water	toekomstig nieuwbouwproject
hoofdgroenstructuur	nog te ontwikkelen gebied
wijkgroenstructuur	0 locatie groen- blauwestructuur
buurtgroenstructuur	0 locatie cultuurhistorie
speelterreinen	0 locatie gebruikerswaarden
●●● belangrijke boomstructuur	0 locatie natuurwaarden
- - - > zichtlijnen	

wijkgroenstructuur

Wijk bij Duurstede - Binnenstad

groenelement van de gemeente. Het groen in de Mazijk, op de Markt, in Park Duurstede en bij de stadshaven, vormt regelmatig het decor voor vele uitingen en activiteiten van kunst en cultuur.

Groen-blauw structuur (zie kaart pagina 38)

1. Het begin van de Kromme Rijn, welke wordt gevormd door het inundatiekanaal, omsluit de zuidoost kant van de Binnenstad. De taluds zijn vrij steil in het begin en zijn begroeid met gras en er staan enkele wilgen.
2. Rond een gedeelte van de oude Binnenstad ligt een singel, die aansluit op de gracht rond het kasteel. Deze singel vormt de overgang tussen oud en nieuw Wijk bij Duurstede op het punt waar lange tijd de grens lag tussen stad en buitengebied. Langs deze singel zijn op veel plaatsen taluds ingericht als groenstrook, die bestaan uit ruw gras/ bloeiende kruiden (voormalige bleekvelden) en een boombeplanting van lindes, die op de plek staan waar vroeger de stadsmuur ongeveer heeft gestaan.

Cultuurhistorie (zie kaart pagina 38)

3. Park Duurstede. Het terrein rond de restanten van het kasteel Duurstede begint zijn geschiedenis met de aanbouw van de vierkante donjon in de dertiende eeuw. In 1852 werden de restanten van het voormalige kasteel in opdracht van de gemeente door tuinarchitect J.D. Zocher jr. omgevormd tot een park in de Engelse landschapsstijl. De kern van het park kent een min of meer formele, open structuur en bestaat uit de resten van het kasteel met fraaie bomen op een eiland, met eromheen een brede slotgracht. Rondom de slotgracht is een breed wandelpad gelegen met op verschillende plekken solitaire bomen en boomgroepen en spannende doorkijken naar markante punten buiten het park,

zoals het huis De Wildkamp, Villa Mariënhove, het Veerhuis, de kerken in de Binnenstad en de dijk en bloemrijke weiden. De buitenrand van het park kent een meer informele, gesloten structuur en is duidelijk natuurlijk en weelderiger van opzet met slingerende paden van verschillende breedten, duidelijke hoogteverschillen, vrij groeiende, inheemse bomen en heesters, afgewisseld door open ruimten met gras en wilde kruiden. Het park wordt omgeven door een karakteristieke stervormige gracht. Er bevinden zich een aantal monumentale bomen (is ook een onderdeel van de groen-blauwstructuur, heeft rijksmonumentale waarde, gebruikerswaarden en natuurwaarden).

4. De Markt vormt het hart van de historisch Binnenstad. Op de Markt staan platanen en naast de kerk staat een mooie monumentale, oude, witte paardenkastanje.

Gebruikerswaarden (zie kaart pagina 38)

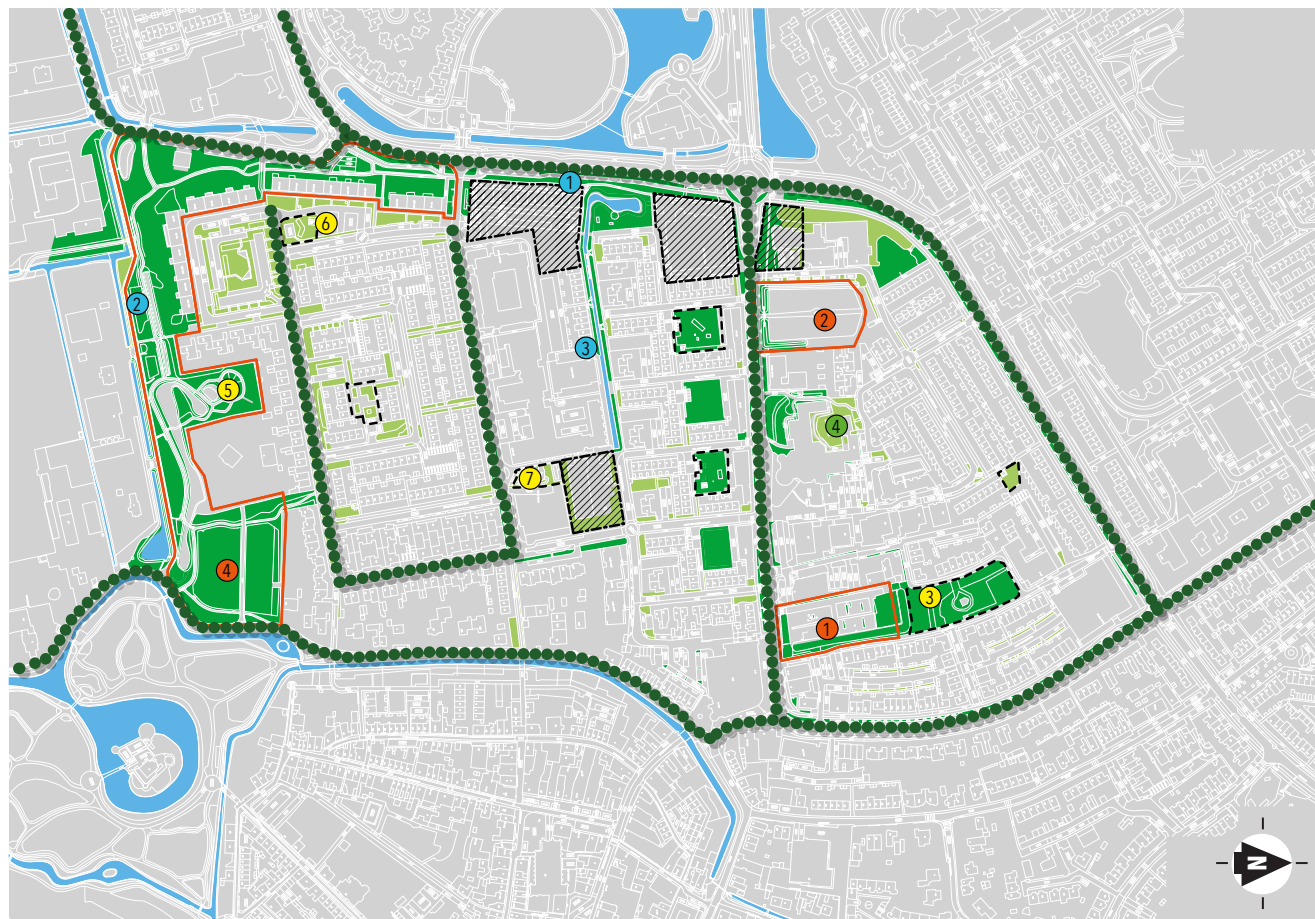
5. Stadshaven. Het gebied ligt buitendijks. Op de parkeerplaats bij de haven staan essen. Verder bestaat het gebied rondom de haven vooral uit ruwgras en opgeschoten wilgen die in verband met de doorstroming van de rivier regelmatig worden teruggesnoeid.
6. Het gebied van en rond de Mazijk vormt het groene hart van de Binnenstad. Het bestaat uit een groenvoorziening met o.a. oude hoogstamfruitrassen, de begroeide muur, het leibomenlaantje en een aantal volkstuinten. Daarnaast is er gelegenheid voor sport en spel.
7. De Kalverweide is een speelterrein gelegen naast Park Duurstede. Naast het speelterrein ligt tegen de Lekdijk op, een hondenlosloopgebied.

Watergang aan de voormalige David van Bourgondiëweg.

Heemtuin.

water	toekomstig nieuwbouwproject
hoofdgroenstructuur	nog te ontwikkelen gebied
wijkgroenstructuur	locatie groen- blauwestructuur
buurtgroenstructuur	locatie cultuurhistorie
speelterreinen	locatie gebruikerswaarden
belangrijke boomstructuur	locatie natuurwaarden
zichtlijnen	

wijkgroenstructuur

De Engk, Frankenhof / Veilingpark

Natuurwaarden (zie kaart pagina 38)

8. Op de walmuur groeien bijzondere planten en deze heeft naast ecologische - ook esthetische waarde.
9. In de Muntstraat, de Oeverstraat, op de Markt en in Park Duurstede staan diverse monumentale bomen.

De Engk

De stedenbouwkundige opzet van de jaren 60-nieuw-bouwwijk De Engk heeft, net als De Heul, een voor die tijd kenmerkend rasterpatroon van rechte straten die blokken of 'stempels' vormen. Die stempels bestaan uit gelijkvormige, vierkante en groene terreinen, door woningen omsloten met aan de randen hoogbouw. Ondanks de vele ruimtelijke herinrichtingsprojecten de afgelopen jaren in de wijk is, mede dankzij nieuwe groenaanleg, de groenstructuur op voldoende niveau gebleven. Een bijzonder element daarbij is de David van Bourgondiëweg die is omgevormd tot een watergang met bomen in het talud en zorgt voor de wateropvang van de wijk.

Groen-blauw structuur (zie kaart pagina 40)

1. De groenstrook langs de Hordenweg heeft karakter door afwisselend gras en bosplantsoen en een losse boomstructuur van forse bomen op onregelmatige afstand van elkaar.
2. De groenstrook met watergang langs de Hoge Hoffweg vormt samen met de groenstrook langs de Hordenweg een groen-blauwe verbinding tussen het Stadspark en Park Duurstede.
3. De watergang aan de voormalige David van Bourgondiëweg zorgt voor verbinding van de Singel en het water in het Stadspark.

Cultuurhistorie (zie kaart pagina 40)

4. Villa Mariënhove. Het terrein voor Villa Mariënhove bestaat uit grasland met daarin solitaire bomen,

waaronder een monumentale bruine beuk en 2 gele pavia's.

Gebruikerswaarden (zie kaart pagina 40)

5. De Heemtuin geeft voorbeelden van verschillende landschapstypen en vegetaties die van oudsher in en rond de stad voorkomen. Daarnaast zijn er ook voorbeelden van geneeskrachtige en andere gebruikskruiden. Het beheer is in handen van de werkgroep Heemtuin en is geheel gericht op het in stand houden en tentoonstellen van zoveel mogelijk flora (en fauna), voor allerlei geïnteresseerden van binnen en buiten de gemeente (ook natuurwaarden).
6. Het speelterrein aan de Dirk Fockstraat heeft functie op buurtniveau.
7. De beweegtuin De Engk is ingericht voor ouderen.

Natuurwaarden (zie kaart pagina 40)

9. Met de name de oudere bomen die her en der in de wijk aanwezig zijn (sommige dateren van het begin van de wijk of zelfs van daarvoor) zijn belangrijk voor het karakter van de wijk.

Frankenhof / Veilingpark

De Frankenhof is een wijkje, tussen De Heul en De Engk met relatief weinig bewoners. Ooit is dit wijkje opgezet als het nieuwe centrum buiten de Binnenstad. Met voorzieningen waarvan de meeste, zoals banken, postkantoor, bibliotheek en huisartsenpraktijk, al weer verdwenen zijn of nog gaan verdwijnen. Zoals ook het veilingterrein, dat nu de inbreidingswijk Veilingpark is.

Groen-blauw structuur (zie kaart pagina 40)

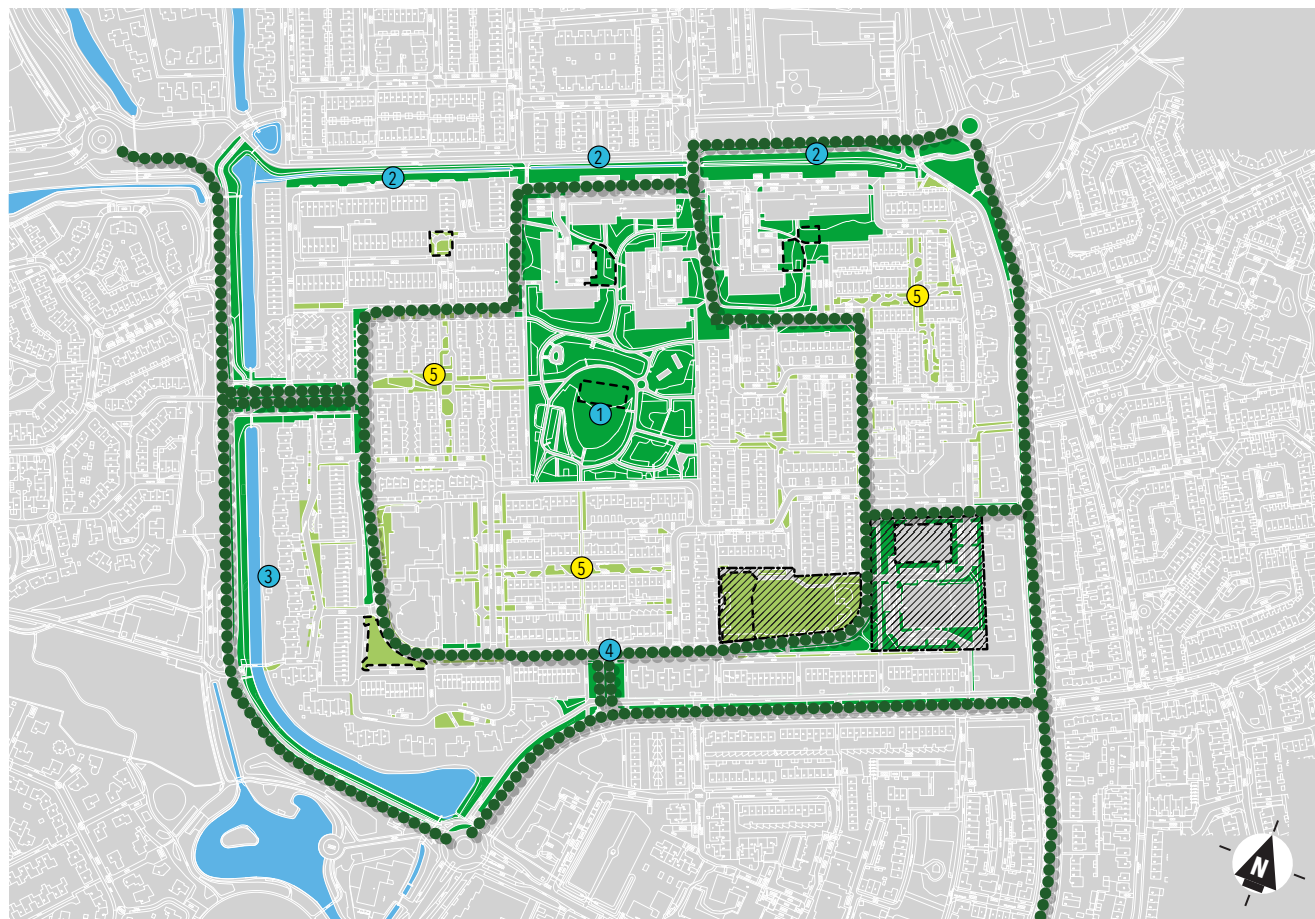
Deze wijkjes liggen ingeklemd tussen de Steenstraat, Zandweg en Frankenweg en hebben geen duidelijke groene of blauwe structuren.

Anskarstraat.

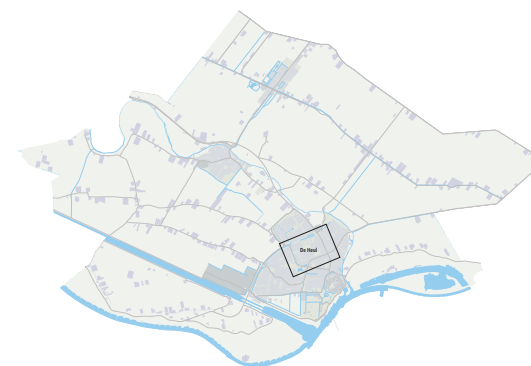

Dorestadplantsoen.

	water		toekomstig nieuwbouwproject
	hoofdgroenstructuur		nog te ontwikkelen gebied
	wijkgroenstructuur		locatie groen- blauwestructuur
	buurtgroenstructuur		locatie cultuurhistorie
	speelterreinen		locatie gebruikerswaarden
	belangrijke boomstructuur		locatie natuurwaarden
	zichtlijnen		

wijkgroenstructuur De Heul

Cultuurhistorie (zie kaart pagina 40)

1. De algemene begraafplaats wordt omgeven door een groensingel om het een besloten karakter te geven. Er loopt en bomenlaan dwars over de begraafplaats en er bevond zich een monumentale witte paardenkastanje. Deze is door ouderdom aan zijn einde gekomen. Er moet nog een nieuwe monumentale boom worden terug geplant.
2. De katholieke begraafplaats heeft een belangrijke groenfunctie. Hij wordt omgeven door grote bomen.

Gebruikerswaarden (zie kaart pagina 40)

3. Park Veilingterrein. De parkfunctie is een combinatie van spelen en archeologie/historie van het gebied en groen.

Natuurwaarden (zie kaart pagina 40)

4. De wadi en tuin rondom het gemeentehuis heeft een functie voor waterberging en groen. De toegankelijkheid van de wadi is beperkt en fungeert als een soort binnentuin van het gemeentehuis.

De Heul

De jaren 70-wijk De Heul heeft net als De Engk, een voor die tijd kenmerkend rasterpatroon van rechte straten die blokken of 'stempels' vormen. Ondanks dat, en door te fors uitgegroeide grote arealen aan beplantingen, was weinig structuur te herkennen en had het Dorestadplantsoen na een aantal jaren een totaal gebrek aan herkenbaarheid en openheid. De afgelopen decennia zijn daarom op grote schaal groenrenovatieplannen uitgevoerd: het Dorestadplantsoen (2004), rond de flats in de noordrand van de wijk, alle loopstraten en op veel andere plaatsen. Het groen is daarmee transparanter en beter en goedkoper beheerbaar geworden.

Groen-blauw structuur (zie kaart pagina 42)

1. Centraal in de wijk De Heul ligt het Dorestadplantsoen. Dit park bestaat uit een centraal grasveld dat onder een helling ligt met daaromheen een schil die voornamelijk bestaat uit bosplantsoen. Opvallend zijn de vele paden die het park doorkruisen. Met name langs de Dr. Holwerdastraat komt de rand van het park zeer massief over. De essen die in de randstrook staan, dreigen deel van het hoog opgeschoten bosplantsoen te worden. Het Dorestadplantsoen heeft een aantal groene uitlopers naar de flats die er gedeeltelijk omheen staan.
2. De groenstrook met watergang tussen De Heul en De Geer vormt een groene afscheiding tussen de twee wijken. De groenstrook bestaat gedeeltelijk uit bosplantsoen en gedeeltelijk uit ruwgras met daarop verschillende fruitbomen.
3. De watergang langs de Boterslootweg is een belangrijke blauwe structuur die de wijk afbakt.
4. Langs de Karolingersweg staan essen, esdoorns, fruitbomen, honingbomen en hemelbomen die structuur geven in de wijk.

Cultuurhistorie (zie kaart pagina 42)

In de wijk is geen groen dat verwijst naar cultuurhistorische waarden.

Gebruikerswaarden (zie kaart pagina 42)

5. Loopstraten. In deze wijk zijn er diverse straten (Anskarstraat, Lodewijk de Vromestraat, Radboutstraat, Haraldstraat) die alleen per voet bereikbaar zijn en waar veel groen aanwezig is.
6. Het speelterrein in het Dorestadplantsoen heeft een functie op buurtniveau.

Boomgaardje aan de Bakboord en Stuurboord

"Groene Hart" in de Horden

	water		toekomstig nieuwbouwproject
	hoofdgroenstructuur		nog te ontwikkelen gebied
	wijkgroenstructuur		locatie groen- blauwestructuur
	buurtgroenstructuur		locatie cultuurhistorie
	speelterreinen		locatie gebruikerswaarden
	belangrijke boomstructuur		locatie natuurwaarden
	zichtlijnen		

wijkgroenstructuur

De Horden I

Natuurwaarden (zie kaart pagina 42)

7. Het Dorestadplantsoen is een belangrijke plek voor vogels en insecten.

De Horden

De Horden is de grootste wijk en bestaat uit drie buurten met elke hun eigen karakter. Het oudste deel uit begin jaren '80, de 'Stenen en Ovens', heeft geen doorgaande wegen en is een moderne variant van de Noorderwaard. Recessie noopte tot het realiseren van zo veel mogelijk woningen per hectare, waardoor de wijk een steniger karakter heeft dan eerdere wijken. De latere buurt 'Rivieren en Scheepstermen' is alweer iets ruimer van opzet. Parkwijk is na de recessie als laatste van de drie buurten nog weer ruimer opgezet. Ten zuiden van De Horden, tussen de wijk en de Prinses Irenesluizen, liggen de kleine buurtjes Zuidwijk, Lekdijk Oost en Sluis Noord.

Groen-blauw structuur (zie kaart pagina 44, 46 en 47)

1. De wijk wordt omsloten door groenstroken langs de Romeinenbaan, Boterslootweg en Middelweg Oost. De eikenbeplanting langs de Hordenweg loopt dwars door de wijk De Horden heen.
2. De Middelweg Oost is een oude weg. Aan de ene kant bebouwing en aan de zuidkant boomgaarden en landbouwpercelen. De weg heeft een landelijke uitstraling. De beplanting is divers en overwegend landschappelijk.
3. Tussen de Romeinenbaan en de bebouwing is een brede groenstrook aanwezig met daarin een wandelpad.
4. Het Euvenpad is een groene verbinding tussen de Hordenweg en de Middelweg Oost. Langs het pad staan lindes en appelbomen en af en toe een oud boomgaardje aan weerszijden.

5. De Overloop is een fiets-wanderverbinding vanaf de Boterslootweg naar de Hordenweg. Langs dit pad ligt de Hordenboomgaard afgescheiden door een sleedoornhaag. Langs het pad liggen grasbermen en er is een bomenstructuur bestaande uit lindebomen aanwezig.
6. Tussen de Overloop en de Romeinenbaan loopt een dwarsverbinding. Het pad is omgeven met sierheesters en verschillende soorten bomen.
7. Tussen het Euvenpad en de Romeinenbaan is een dwarsverbinding aanwezig. Er is een wandelpad aanwezig met aanliggend bomen in gazons.
8. Het Stadspark is centraal tussen de nieuwbouwwijken van Wijk bij Duurstede aan de Hordenweg en Boterslootweg gelegen. Het park is bedoeld als wandel- en verblijfsgebied voor de omringende wijken. Het centrale gedeelte bestaat uit een groot cirkelvormig evenemententerrein dat met bomen (Kaukasische vleugelnoot) is omzoomd. Aan de noordzijde van dit veld ligt een waterpartij, die uitmondt in de sloten langs de Hordenweg en de Boterslootweg. Het gehele vogelbosje staat vol met struiken en bomen, waaronder een drietal knotbomen.

Cultuurhistorie (zie kaart pagina 44, 46 en 47)

9. Een opvallend element in het Stadspark is de hoogstamboomgaard, een overblijfsel uit de tijd dat dit hele gebied nog cultuurland was. De boomgaard is na 1945 door monniken aangelegd en is de grootste nog overgebleven hoogstamboomgaard van Wijk bij Duurstede. Deze is eigendom van de gemeente en wordt sinds 1986 beheerd door de stichting Hordenboomgaard. Ter plaatse van de boomgaard zijn archeologische waarden aanwezig.
10. Langs de Mast staat een oude meidoornhaag.

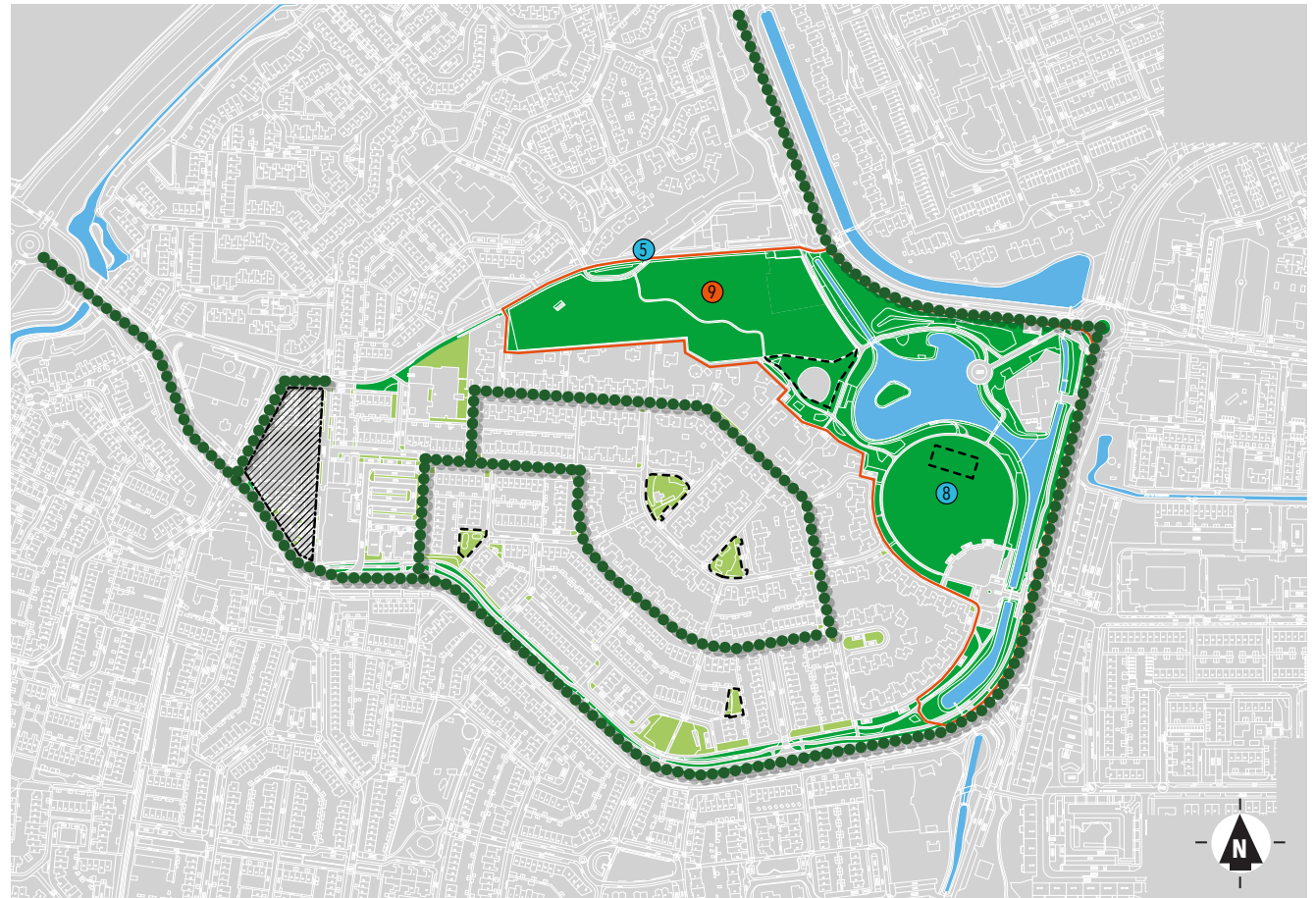

water	toekomstig nieuwbouwproject
hoofdgroenstructuur	nog te ontwikkelen gebied
wijkgroenstructuur	locatie groen- blauwestructuur
buurtgroenstructuur	locatie cultuurhistorie
speelterreinen	locatie gebruikerswaarden
belangrijke boomstructuur	locatie natuurwaarden
zichtlijnen	

wijkgroenstructuur

De Horden II

water	toekomstig nieuwbouwproject
hoofdgroenstructuur	nog te ontwikkelen gebied
wijkgroenstructuur	locatie groen- blauwestructuur
buurtgroenstructuur	locatie cultuurhistorie
speelterreinen	locatie gebruikerswaarden
belangrijke boomstructuur	locatie natuurwaarden
zichtlijnen	

wijkgroenstructuur

De Horden III

Krommerijn strook.

Hoogstraat.

	water		toekomstig nieuwbouwproject
	hoofdgroenstructuur		nog te ontwikkelen gebied
	wijkgroenstructuur		locatie groen- blauwestructuur
	buurtgroenstructuur		locatie cultuurhistorie
	speelterrinen		locatie gebruikerswaarden
	belangrijke boomstructuur		locatie natuurwaarden
	zichtlijnen		

wijkgroenstructuur

De Noorderwaard (noord)

Gebruikerswaarden (zie kaart pagina 44, 46 en 47)

11. Het Stijgbeugelterrein is gelegen aan de Hordenweg en de Zeeuwse Steen. Het terrein heeft een centrale speelfunctie en wordt omgeven door bosschages en ruig gras en enkele solitaire bomen.
12. Groene Hart van de 'Stenen en Ovens'. Centraal in deze buurt vind je het Groene Hart welke bestaat uit grasveld met solitaire bomen en enkele speeltoestellen langs de Inschuiwer, rondom de school en tussen de Zigzagoven en de Ringoven.
13. De kinderboerderij ligt aan de rand van de wijk De Horden en maakt onderdeel uit van de groenstrook rondom de hele wijk.
14. Speelterrein Mast/Klipper. Dit is een groot speel-terrein welke door bewoners is ontworpen en ook mogelijkheden biedt voor gehandicapte kinderen om te spelen. Het groen is open vanwege de sociale controle. Er is nog een oude meidoorn aanwezig.

Natuurwaarden (zie kaart pagina 44, 46 en 47)

15. De vele fruitbomen in de wijk leveren veel stuifmeel en nectar die bijen voor hun bestaan nodig hebben. Verder bieden de groenstroken rondom de wijk ruimte aan vogels en kleine zoogdieren.

De Noorderwaard

De Nieuweweg deelt de wijk in een noordelijk deel uit de jaren 70 en een, deels jonger, zuidelijk deel. De wijk is een voorloper van de latere 30 km-wijken. Gepoogd is de rol van de auto ten gunste van de voetganger terug te dringen. De opzet van de wijk is groen en hofjesachtig met woonstraten zonder echte trottoirs. De Noorderwaard wekt een groene indruk en wordt als een prettige woon- en verblijfsomgeving ervaren. Voor een onbekende is de oriëntatie lastig in deze wijk. De enige herkenbare buurtontsluiting wordt gevormd door

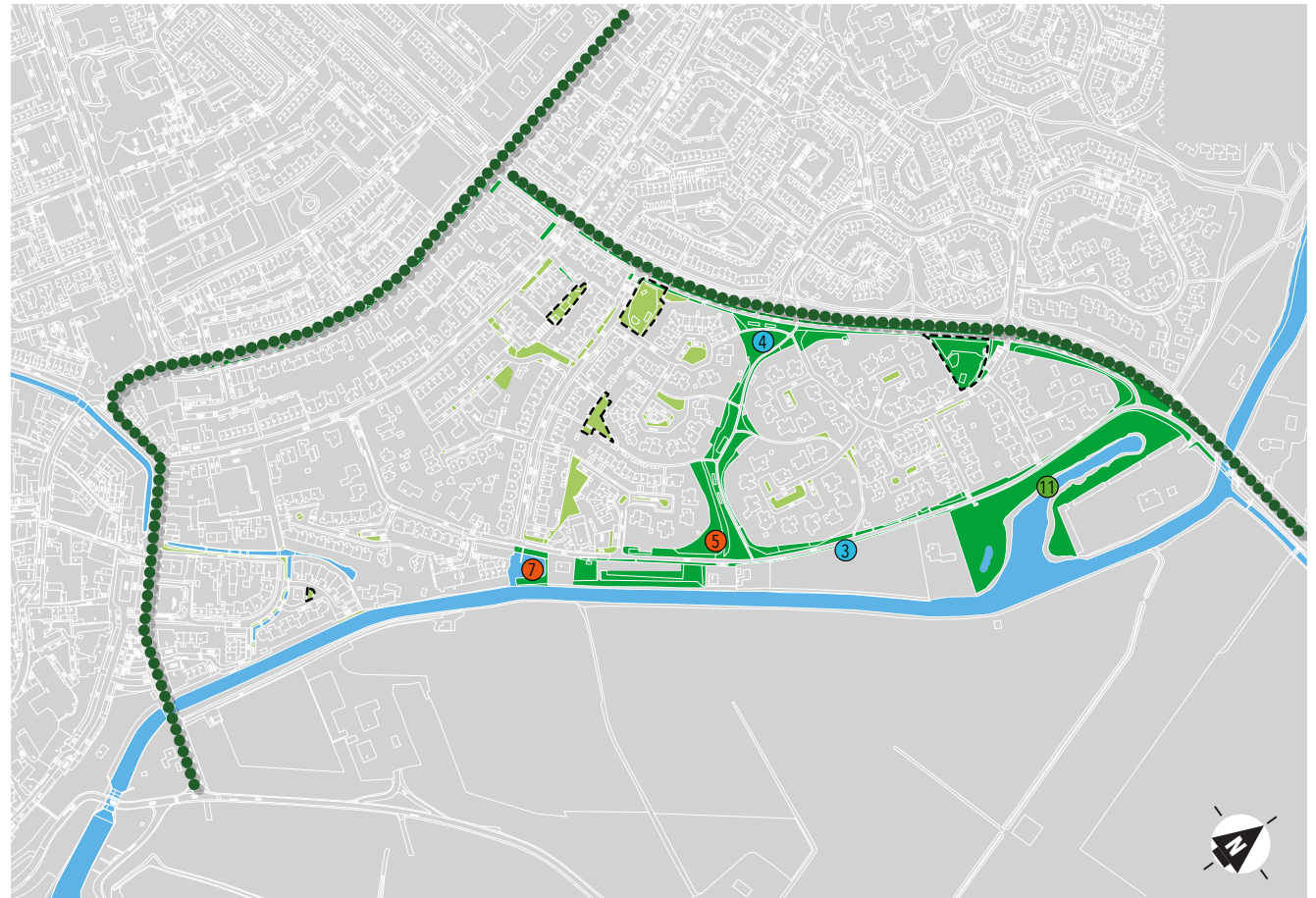
de Appelgaard en de Oude Pyramide. De weelderige groenaanleg met groot wordende straatbomen paste niet altijd bij de beschikbare ruimte. Binnen enkele jaren na aanleg waren grootschalige groenreconstructies nodig, zoals het Bomenplan Noorderwaard onder het motto 'De juiste boom op de juiste plaats', waardoor de groenstructuur toekomstbestendiger werd.

Groen-blauw structuur (zie kaart pagina 48 en 50)

1. De strook langs de Kromme Rijn achter de wijk Noorderwaard Noord vormt een overgangszone tussen de bebouwing en het buitengebied. Er zijn afwisselend open ruimten en heesterbeplantingen in aangebracht. In deze strook liggen wandel- en fietspaden. Nabij de kruising met de Nieuweweg vernauwt de zone zich tot een smal paadje achter tuinen. Aan de noordzijde treedt een versmalling op door de daar aanwezige volkstuinten.
2. De Zonnewijzer loopt als een groene ader vanaf de Kromme Rijn naar het hart van de Noorderwaard Noord en eindigt daar breed rondom de school. Langs de Zonnewijzer staan nog enkele bolprunussen die ooit de wandelroute 'Het groene rondje' markeerden.
3. Langs de Prins Hendrikweg staan ter hoogte van de Nachtegaal verschillende soorten beplantingen. Aangrenzend ligt een nevengeul van de Kromme Rijn.
4. Het wandelpad tussen Prins Hendrikweg en Nieuweweg wordt omgeven door gazon met daarop verspreid staand diverse bomen.

Cultuurhistorie (zie kaart pagina 48 en 50)

5. Aan de Prins Hendrikweg en de doorsteek naar de Nieuweweg en achterkant van 't Sant is een kleine boomgaard. In de boomgaard staan diverse oude fruitsoorten.

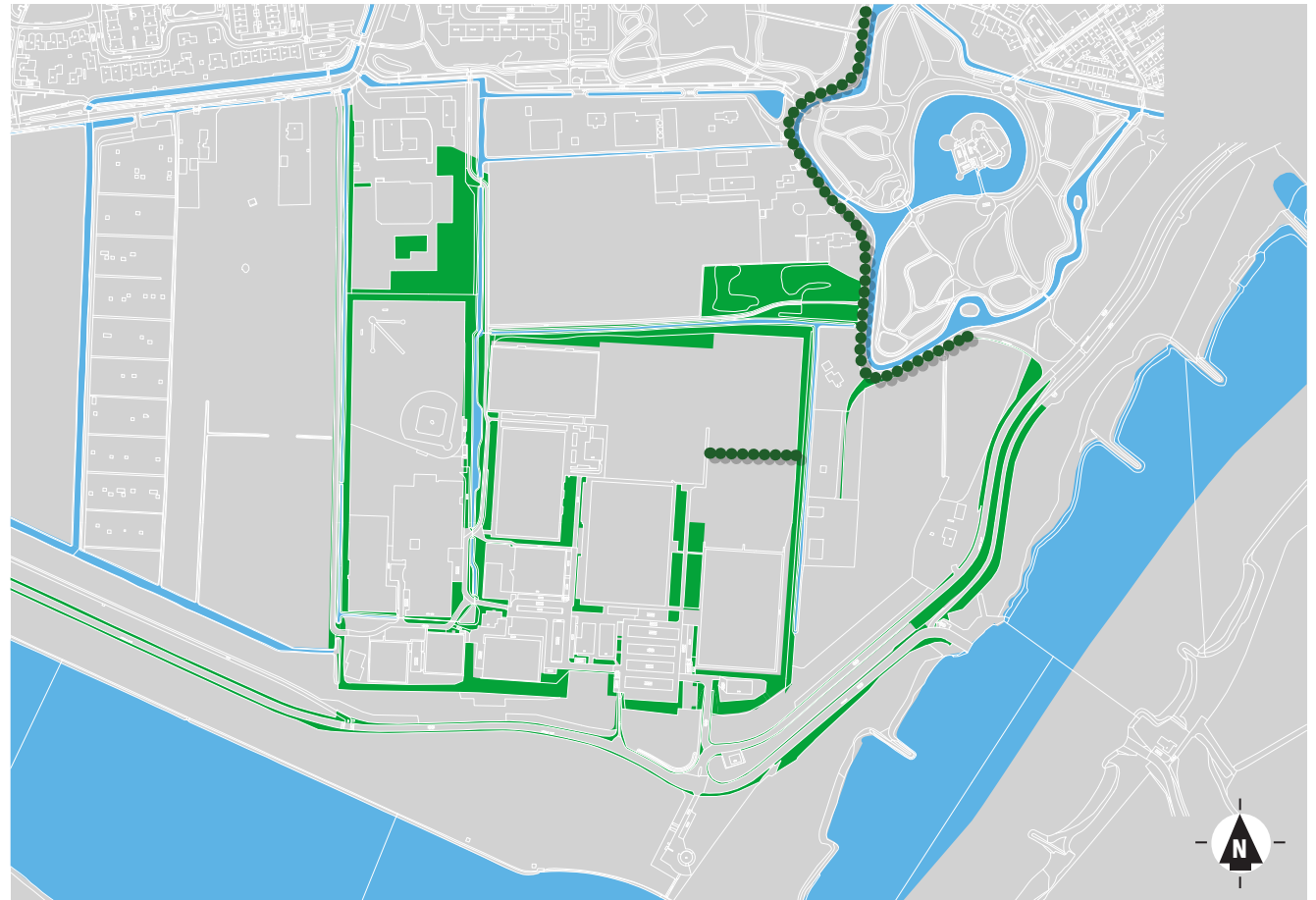

water	toekomstig nieuwbouwproject
hoofdgroenstructuur	nog te ontwikkelen gebied
wijkgroenstructuur	locatie groen- blauwestructuur
buurtgroenstructuur	locatie cultuurhistorie
speelterreinen	locatie gebruikerswaarden
belangrijke boomstructuur	locatie natuurwaarden
zichtlijnen	

wijkgroenstructuur

De Noorderwaard (zuid)

- water
- hoofdgroenstructuur
- wijkgroenstructuur
- buurtgroenstructuur
- speelterreinen
- belangrijke boomstructuur
- zichtlijnen
- toekomstig nieuwbouwproject
- nog te ontwikkelen gebied

wijkgroenstructuur

Sportpark Mariënhoeve West

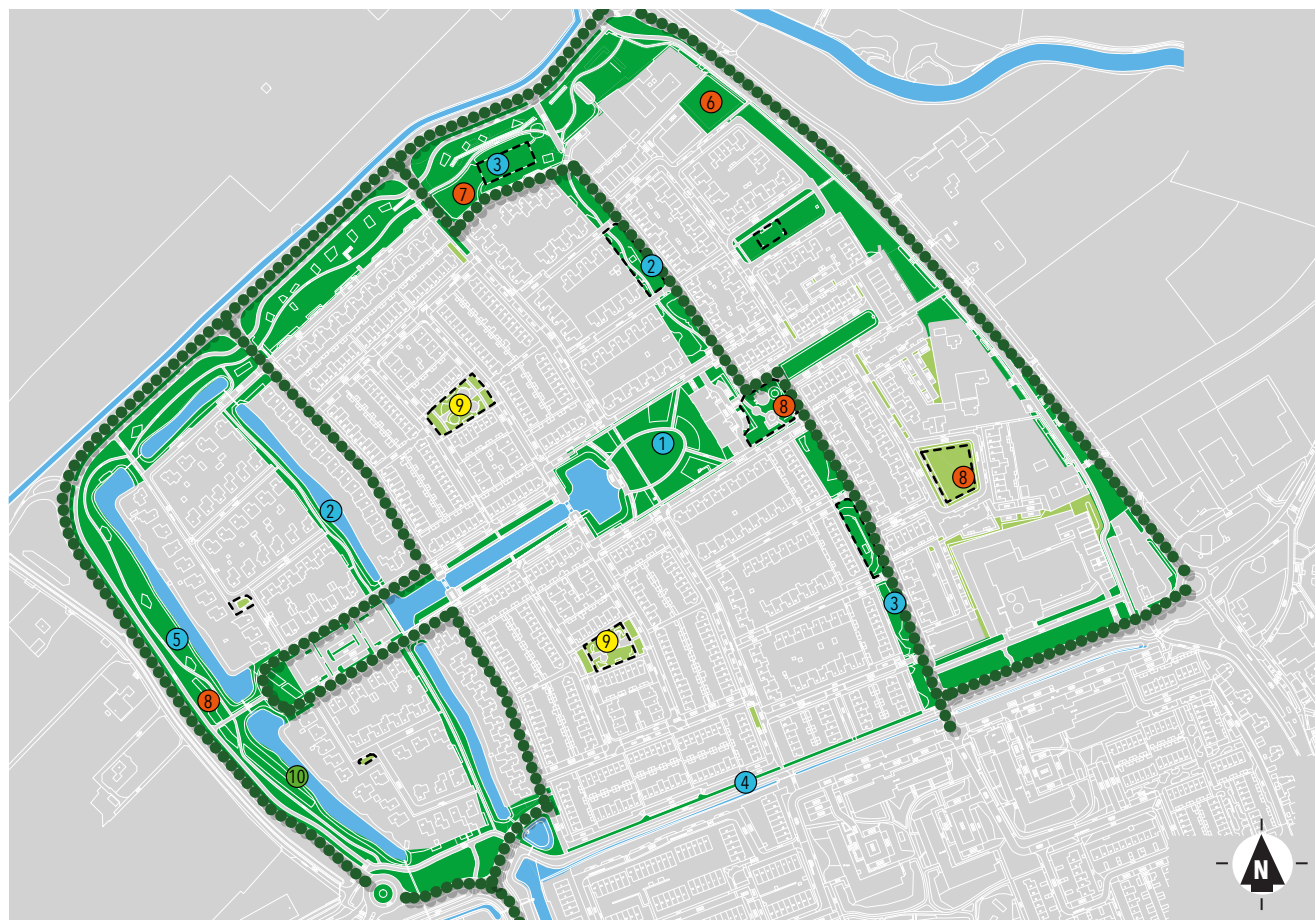

Wadi in De Geer.

Watergang langs Bacchus en Neptunus.

	water		toekomstig nieuwbouwproject
	hoofdgroenstructuur		nog te ontwikkelen gebied
	wijkgroenstructuur		locatie groen- blauwestructuur
	buurtgroenstructuur		locatie cultuurhistorie
	speelterreinen		locatie gebruikerswaarden
	belangrijke boomstructuur		locatie natuurwaarden
	zichtlijnen		

wijkgroenstructuur

De Geer

6. Opvallend in de wijk zijn de aanwezige oude hoogstamfruitbomen. Deze zijn bij de bouw van de wijk gehandhaafd en staan er nog steeds.
7. Het balkengat is een cultuurhistorische plek. Informatieborden vertellen over het verleden. Nu worden er door het Utrechts Landschap stammen gewaterd en de boot De Krommerijnder, een replica van de historische trekschuiten die vroeger tussen Wijk bij Duurstede en Utrecht voeren, heeft er een aanlegplaats.

Gebruikerswaarden (zie kaart pagina 48 en 50)

8. Tussen de Langbroekseweg en de bebouwing van de Noorderwaard ligt een groot stuk groen met een voetbalveldje en een akkertje. Het is parkachtig aangelegd.
9. Hondenlosloopgebied langs de Kromme Rijn.
10. Vissteigerplaats voor gehandicapten.

Natuurwaarden (zie kaart pagina 48 en 50)

11. De nevengeul biedt veel natuurwaarden door de combinatie nat-droog.
12. De Vlinderidylle is in 2017 aangelegd en moet nog tot ontwikkeling komen.
13. De Akker is een stukje land dat elk jaar opnieuw wordt ingezaaid met graan en ruimte biedt aan akkerbloemen.

Sportpark Mariënhoeve West

Alleen de groenstrook rondom het sportpark Mariënhoeve West is in beheer van de gemeente. De groenstrook is een belangrijke afbakening van het sportterrein met het omliggende gebied. En geeft het complex een besloten sfeer. In de groenstrook staat bosplantsoen (zie kaart pagina 51).

De Geer

Het eerste deel van deze wijk uit begin deze eeuw is vrij formeel met een licht gebogen wegenpatroon, open van opzet en geïnspireerd op Romeinse bouwdetails. Het groen en de speelterreinen hebben een zichtbare relatie met de stedenbouwkundige opzet van de wijk. Vanaf deze periode, circa 2005, is snippergroen verleden tijd door clustering in grotere eenheden. De recent gebouwde 2^e fase van deze wijk gaat uit van dezelfde principes, waarbij wadi's voor opvang van afgekoppeld regenwater worden gecombineerd met het groen.

Groen-blauw structuur (zie kaart pagina 52)

1. Romulus/Bacchus/Neptunus met de gracht in het midden en daarnaast formele groenstroken met bomenstructuur.
2. De watergang met natuurlijke groenstrook achter de Romulus.
3. Groenstrook langs de Remus bestaat uit afwisselend gazons, lage heesters en speelterreintjes.
4. Groenstrook met bermgras langs de Juno dient als een scheiding met de wijk De Heul.
5. Aan de Geerweg-zijde komen verspreid een aantal kleine plukken bosschages voor.

Cultuurhistorie (zie kaart pagina 52)

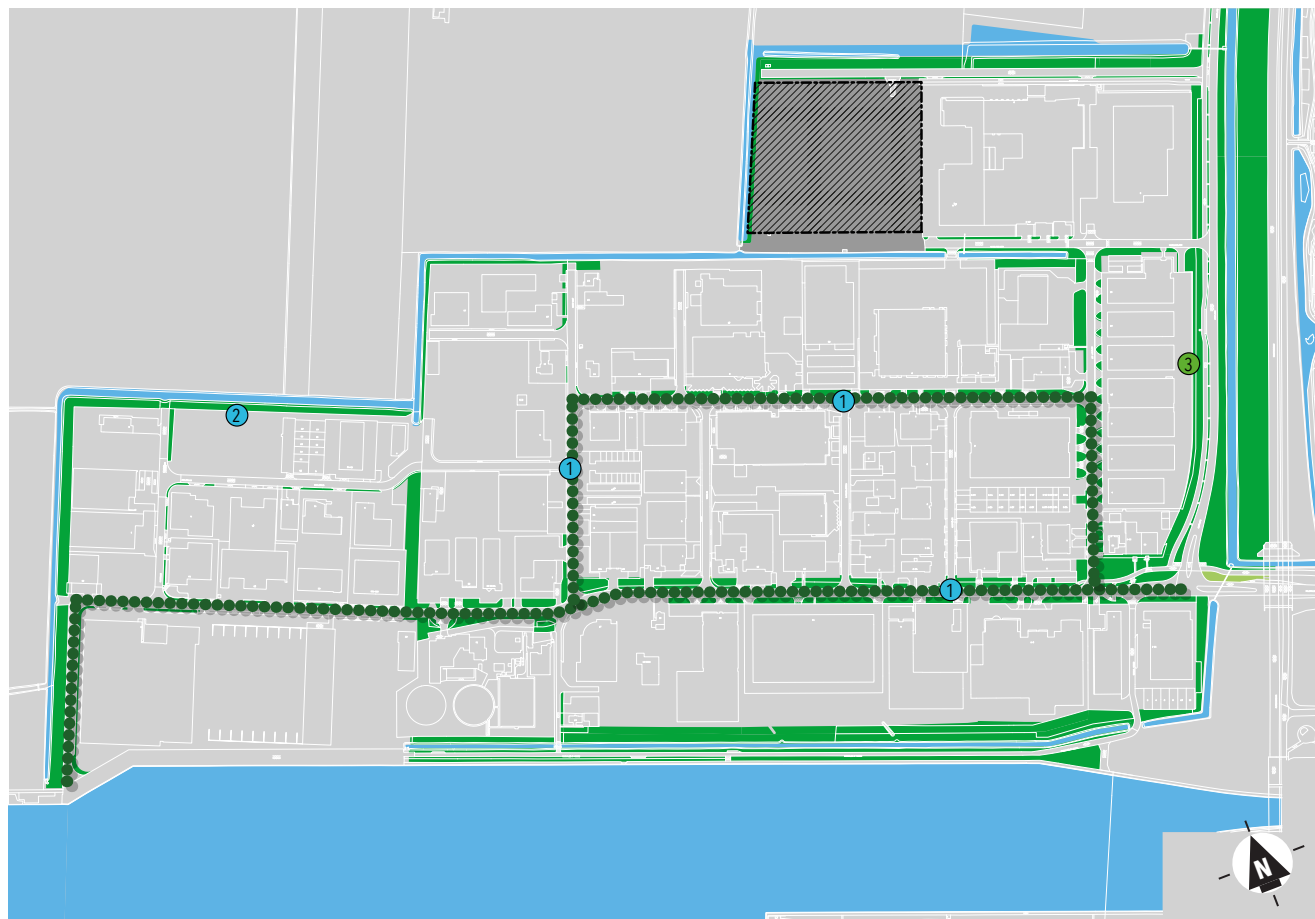
6. Het boomgaardje langs de Graaf van Lynden van Sandenburgweg is opgenomen in de nieuwbouw.
7. Aan de noord-westrand van de wijk, gelegen tussen de bebouwing en de Geerweg, liggen enkele hoogstamboomgaardjes met oude fruitrassen die vroeger rondom Wijk bij Duurstede geteeld werden. De boomgaardjes zijn gedeeltelijk omrand door een haagje en struweelbosjes.
8. In de groenstrook langs de Geerweg zijn enkele dijkjes aanwezig. Deze dijkjes zijn een reconstructie

Broekweg.

Broekweg gezien vanaf overkant van het Amsterdam-Rijnkanaal.

	water		toekomstig nieuwbouwproject
	hoofdgroenstructuur		nog te ontwikkelen gebied
	wijkgroenstructuur		locatie groen- blauwestructuur
	buurtgroenstructuur		locatie cultuurhistorie
	speelterrinen		locatie gebruikerswaarden
	belangrijke boomstructuur		locatie natuurwaarden
	zichtlijnen		

wijkgroenstructuur

Broekweg / Langshaven

van wallen en greppels van een nederzetting uit de Karolingische tijd (750-900 na Chr.).

Gebruikerswaarden (zie kaart pagina 52)

9. Er zijn meerdere grotere speelterreinen in de Geer: de Jupiterhof, Julius Caesarhof, Remus/Neptunushof en Vitruvius.

Natuurwaarden (zie kaart pagina 52)

10. De noord-westrand van de wijk, gelegen tussen de bebouwing en de Geerweg, is natuurlijk ecologisch groen (bloemrijk grasland).

Bedrijventerrein Broekweg/Langshaven

Langbroek heeft losstaande bedrijven maar geen bedrijventerrein. In Cothen ligt in het oog springend langs de N229 het terrein Van Dijk's Koel- en Vrieshuis en in de kern het terrein Willem-Alexanderweg. In Wijk bij Duurstede ligt langs het Amsterdam-Rijnkanaal het bedrijventerrein Broekweg. Dit is ontstaan aan het begin van de jaren 70, later uitgebreid met Langshaven en in de toekomst met Broekweg Noord. De bedrijventerreinen zijn, op een enkele woning na, niet bewoond. Het groen heeft daar een andere functie dan in woonwijken.

Groen-blauw structuur (zie kaart pagina 54)

1. Boombeplanting langs Molenvliet, Hoge maat, Lage Maat en de Langkamp en Kortland zijn van structureel belang; de randen tussen Broekweg en het agrarisch gebied dienen een duidelijke groen-blauwe buffer te vormen met watergangen, bomen en hoge beplanting/ruw gras.
2. Langshaven heeft een duidelijke buffer door twee rijen en drie rijen bomen aan de randen.

Natuurwaarden (zie kaart pagina 54)

3. De berm langs Kortland is een fraaie berm met bijzondere natuurlijke vegetatie.

Ontsluitingswegen

De ontsluitingswegen hebben allemaal de kernkwaliteit groenstructuur. Daarnaast hebben sommigen ook de potentie om gebruikerswaarden te hebben. Enkele wegen hebben bijzondere natuurwaarden.

Zandweg

De Zandweg is een belangrijke ontsluitings- en toegangsweg van Wijk bij Duurstede. Hij vormt een scheiding tussen de wijken Noorderwaard en De Heul en Frankenhof. De weg eindigt op de Singel. Langs de Zandweg staan esdoorns en nog enkele kastanjes in groenstroken die bestaan uit gras.

Frankenweg

Deze weg loopt tussen de wijken De Heul en Frankenhof en gaat over in de Hordenweg. Aan beide zijden van de weg liggen losliggende fietspaden. De fietspaden worden gescheiden van de weg door groenstroken die bestaan uit gras met bomen en op sommige stukken struiken.

Hordenweg

De Hordenweg verdeelt de wijk De Horden in twee gedeelten. De weg is breed opgezet. Heeft losliggende fietspaden, brede bermen en ook op sommige plekken nog parallelwegen die zijn afgescheiden door middel van hagen.

Boterslootweg

Deze weg verdeelt de wijken De Horden en De Heul. Gedeeltelijk is aan beide kanten een fietspad. In de bermen staan bomenrijen die echter niet langs de hele weg staan.

De Romeinenbaan (links) en Frankenweg (rechts).

Romeinenbaan

Op de Romeinenbaan, een van de hoofdontsluitingswegen, is in het breed opgezette profiel een duidelijke boombegeleiding aanwezig.

Nieuweweg

De Nieuweweg wordt door boombeplanting begeleid. Het gaat om esdoorns die in gras staan.

Steenstraat

De Steenstraat is een belangrijke route naar het centrum. De straat wordt begeleid door aan een kant een bomenrij in gazonvlakken.

Geerweg

De Geerweg heeft ruime bermen met daarin aan weerszijde een bomenrij. De bomen hebben eerder langs de oude Romeinenbaan gestaan en zijn bij de nieuwe inrichting verplant naar de Geerweg.

Rotondes

De gemeente heeft vijf rotondes in eigendom. Alle rotondes zijn ingericht en worden onderhouden door een plaatselijk hoveniersbedrijf. Kenmerkend is dat ze alle aantrekkelijk zijn door gebruik van verschillende vaste planten, bloembollen, hagen en bomen.

4. ANALYSE

In dit hoofdstuk wordt op basis van de verzamelde kernkwaliteiten per thema, de sterke en zwakke kanten benoemd. Dit doen we aan de hand van een sterkte-zwakke analyse. Deze analyse is overzichtelijk weergegeven in tabellen op de volgende pagina's.

Daarnaast is er per wijk een overzicht van hoeveelheden groenanalyse uitgevoerd. Cijfermatig wordt zo in beeld gebracht wat de kwantiteit is. Dit kwantitatieve overzicht is weergegeven in de onderstaande tabel.

Overzicht van hoeveelheden: Groenanalyse per wijk

Wijk	Aantal woningen (stuks)	Aantal bomen (stuks)	Oppervlakte openbaar groen (m ²)	Waarvan speel- terrein (m ²)	Aantal speel- terreinen (stuks)	Oppervlakte openbaar groen per woning (m ²)	Belangrijke boom- structuren (m)
Cothen	1.255	998	88.030	8.813	10	70,14	2.701
Langbroek	722	285	80.587	5.632	10	111,62	1.346
Binnenstad Wijk	513	869	94.568	6.662	3	184,34	248
De Engk / Frankenhof	1.272	910	77.679	9.184	8	61,07	1.275
De Heul	1.461	1.045	85.997	7.235	8	58,86	2.102
De Horden Stenen & Ovens (I)	546	707	74.981	10.695	8	137,33	850
De Horden Schepen & Rivieren (II)	1.411	1.254	96.727	13.793	1	68,55	691
De Horden Parckwijk (III)	501	467	73.929	5.521	6	147,56	1.237
Noorderwaard Noord	807	883	92.240	10.115	15	114,30	685
Noorderwaard Zuid	466	415	34.030	4.065	5	73,03	282
De Geer	1.063	649	100.414	10.252	10	94,46	2.073
Bedrijventerrein	-	423	79.928	-	-	-	1.985

Onderscheiden lagen in de groenstructuur van Wijk bij Duurstede

Groen-blauwstructuur				
	Sterkte (nu)	Zwakte (nu)	Kansen (straks)	Bedreigingen (straks)
Doorlopende landschappelijke structuren in het bebouwd gebied	Boomstructuren langs invalswegen.	Sommige profielen zoals langs de Zandweg zijn te smal voor een goede structuur.	• Bij nieuwe aanleg van wijken dit uitgangspunt meenemen. • Overgangen van binnen naar buiten de bebouwde kom kunnen nog beter in samenhang worden ingericht bij boomvervangingsprojecten en beheerd.	• Druk vanuit verkeer om parkeerplaatsen te realiseren langs doorgaande wegen. • Verkoop van grond.
Doorlopende landschappelijke structuren in het bebouwd gebied	Ecologische groenstroken en waterlijnen lopen door in de bebouwde kom of liggen tegen de bebouwde kom aan.	Bij te smalle profielen is succes van ecologische beheer beperkt en draagvlak klein door rommelige uitstraling.	Idem.	Idem.
Bomen als drager van de structuur	Langs de meeste wegen zijn boomstructuren aanwezig	• De kwaliteit van de bomen laat hier er daar te wensen over. Achterstallig snoeiwerkzaamheden, zieke bomen. • Op sommige plekken hiaten in de structuur. • Te veel monoculturen.	• Bij vervanging en nieuwe projecten kiezen voor grote diversiteit. • Hiaten opvullen zodat een stevigere structuur ontstaat.	• Door nieuwe boomziektes in combinatie met structuren met één boomsoort, dreigt er steeds weer een soort uit te vallen. • Aanleg en vervanging van kabels en leidingen tast wortels aan. • Aanwezigheid van kabels en leiding maakt herplant soms onmogelijk.
Identiteit en beeldkwaliteit	Er staan veel markante, volwassen bomen door de wijken heen.	In het verleden zijn grote bomen geplant in de wijken. Dit leidt tot situatie waarbij bomen niet gehandhaafd kunnen worden ivm ruimtegebrek.	• Bij vervanging en nieuwe projecten kunnen de uitgangspunten (juiste boom op de juiste plaats) zoals verwoord in handboek openbare ruimte worden toegepast. • Door toepassen van blijver en wijker methode kan beeldkwaliteit ook in de jeugdfase van bomen voldoen.	• Identiteit van een wijk kan verloren gaan bij wegvallen markante bomen. • Bij herontwikkeling wordt nog steeds te weinig integraal ontworpen.

Onderscheiden lagen in de groenstructuur van Wijk bij Duurstede

Groen-blauwstructuur				
	Sterkte (nu)	Zwakte (nu)	Kansen (straks)	Bedreigingen (straks)
Identiteit en beeldkwaliteit	In totaal heeft de gemeente een groene en natuurlijke uitstraling.	Het groen onderscheidt zich niet per wijk. Veel uniformiteit. Doordat er geen beeldkwaliteit is vastgesteld, ligt door bezuinigingen het algemeen gewenste niveau op sommige plekken erg laag.	• Identiteit kan versterkt worden door bij vervangingsplannen per wijk te kiezen uit verschillende boom- en heestersoorten. • Bewonersparticipatie kan eigen kleur geven aan de wijk. • Door het vastleggen van beeldkwaliteit kan voorkomen worden dat het beeld te slecht wordt.	-
Samenhangend netwerk blauw-groen	De zone van Park Duurstede via Hoge Hoffweg naar het Stadspark en kinderboerderij, is een waardevolle combinatie van groen, blauw, maar ook cultuurhistorie en recreatie.	De oevers van de kasteelgracht kalven langzaam af	Conserveren van de belijning benadrukt het rijksmonumentale karakter van park Duurstede.	Versnippering rondom de Hordenweg bij herontwikkelingen in de Engk en voormalig Reviusterrein.
	• De natuurvriendelijke oevers van de Kromme Rijn zijn zeer waardevol, net als de Rijnsloot in Cothen en het water in het Park Oranjehof in Langbroek. • De watergang langs de Geer en de uiterwaarden.	Op meerder plekken is de oever niet openbaar toegankelijk.	Er liggen veel kansen om natuur te ontwikkelen op deze plekken.	Te hoge recreatiedruk.
	De Singel, met groene randen eromheen rondom de binnenstad van Wijk en het Park Duurstede, is beeld bepalend.	-	-	Ruimtelijke ontwikkelingen zoals inbreiding van woningbouw en toename parkeerdruk in de Binnenstad.
	Aanwezigheid van wadi's vormen een mooie combinatie blauw-groen.	• De dimensionering is dusdanig dat er maar zelden water in staat. • De wadi's bestaan uit grote, eenvormige grasvlakten.	• Bij nieuwbouw dwingt ruimte voor waterafvoer ook meer ruimte voor groen af. • Er zijn planten, heesters en bomen die geschikt zijn voor in de wadi's.	-

Onderscheiden lagen in de groenstructuur van Wijk bij Duurstede

Cultuurhistorie				
	<i>Sterkte (nu)</i>	<i>Zwakte (nu)</i>	<i>Kansen (straks)</i>	<i>Bedreigingen (straks)</i>
Cultuurhistorische oorsprong van het groen	Aanwezigheid van hoogstamboomgaarden.	Niet overal duidelijk waar de waarden zitten en hoe om te gaan bij vervangingen.	De aanwezige cultuurhistorische beplantingen beter zichtbaar maken .	• Verkeerde keuzes bij herplant. • Bij ontwikkeling onvoldoende bescherming voor historische elementen
Cultuurhistorische oorsprong van het groen	Park Duurstede met unieke historie en ontwerp van Zocher.	• Onvoldoende bekend bij algemeen publiek en daardoor te weinig waardering. • Beheer afgelopen decennia zeer sober. • Onderhoud/inrichting rondom kasteel zeer sober. • Leeftijdsopbouw bomen in park weinig gevarieerd.	• Meer bekendheid geven aan historie en het ontwerp van het park. • Met beperkte middelen kan het gebied rondom het kasteel een betere uitstraling krijgen.	Kennis van het park gaat verloren waardoor verkeerde keuzes gemaakt kunnen worden. Bijvoorbeeld te grote evenementen in het park, verloedering, en door niet tijdig vervangen van de bomen kan er een kaalslag plaatsvinden.
Cultuurhistorische oorsprong van het groen	Langbroek en Cothen bezitten historische brinken met bijpassende bomen. Beide vallen ze onder beschermd dorpsgezicht.	Samenhang bomen en locatie is onvoldoende in beeld.	-	Ruimtelijke ontwikkelingen die onvoldoende rekening houden met totaalbeeld.

Gebruikswaarden				
	<i>Sterkte (nu)</i>	<i>Zwakte (nu)</i>	<i>Kansen (straks)</i>	<i>Bedreigingen (straks)</i>
Parken en plantsoenen	Aantal grote parken aanwezig: Oranjarahof, Groenstrook Zuidoosthoek, Dorestadplanstoen, Stadspark, Park Duurstede, Kromme Rijnstrook.	Niet overal even aantrekkelijk door sober beheer, onderhoud paden, veroudering van bosplantsoenvakken.	Beter zoneren waar de kwaliteit omhoog moet en waar keuze komt voor meer natuurlijker uitstraling.	Vervuiling en verruiging.
Recreatief groen	Voldoende mogelijkheden om in het groen te recreëren, wandelen, fietsen en spelen.	• Sober onderhoud geeft onverzorgde indruk en in sommige gevallen gevoel van onveiligheid. • Onduidelijkheid waar honden uitgelaten kunnen worden.	• Meer samenhang tussen spelen en groen creëren door inrichten natuurspeelplaatsen. • Wandelnetwerk uitbreiden.	Kansen op vandalisme, hangjeugd.

Onderscheiden lagen in de groenstructuur van Wijk bij Duurstede

Gebruikswaarden				
	<i>Sterkte (nu)</i>	<i>Zwakte (nu)</i>	<i>Kansen (straks)</i>	<i>Bedreigingen (straks)</i>
Leefbaarheid en welbevinden	voldoende openbaar groen aanwezig.	Onderhoudsniveau wordt als te laag ervaren waardoor mensen zich minder prettig voelen.	Door integraal problemen aan te pakken, kan de leefbaarheid worden vergroot.	Ad hoc aanpak per sector.
Buurt en Wijk initiatieven	Veel mensen in de gemeente zijn bereid zelf iets te ondernemen.	Weinig ondersteuning van de gemeente.	Met kleine inspanning kan waardering worden gegeven en lichte ondersteuning plaatsvinden.	Gebrek aan continuïteit en kwaliteit.
Educatie	Heemtuin en kinderboerderij hebben een belangrijke educatieve functie.	• Onvoldoende menskracht/vrijwilligers om de locatie optimaal te gebruiken. • Beperkte vraag.	• Bij uitbreiding Geer III is er mogelijkheid om een assortimentsboomgaard te realiseren. • Vergroenen van schoolpleinen.	Te kort aan vrijwilligers.
Gezondheid/klimaat	Er is veel groen aanwezig. De beweegtuin in De Engk is gericht op gezondheid in het groen.	• Op sommige plekken is er onnodig veel verharding. • Er is nog maar weinig aandacht voor de combinatie gezondheid en groen. • De gezondheidswaarde van groen wordt bij het maken van keuzes niet zwaar genoeg ingeschat.	• Op meerdere plaatsen kan er onnodige verharding weg. • Rondom woningen waar ouderen wonen, kan gekeken worden of er aanpassing in het groen gedaan kunnen worden om het zo toegankelijk te maken. • Groen kan zo worden ingericht dat het uitdaagt tot bewegen. • Bij keuze beplanting kijken naar opname CO₂.	Door toenemende vergrijzing is er meer behoefte aan ruimtes die aangenaam zijn: dus voldoende groen en schaduw.

Onderscheiden lagen in de groenstructuur van Wijk bij Duurstede

Natuurwaarden				
	Sterkte (nu)	Zwakte (nu)	Kansen (straks)	Bedreigingen (straks)
Flora	Door jarenlang maaibeheer van maaien en afvoeren, zijn diverse bermen waardevol voor de flora.	• Onvoldoende publiciteit van de aanwezige waarden. • Afnemende oppervlakte groen door toename verkeersdruk en bebouwing.	• Meer aandacht voor aanwezig bijzondere soorten. • Verdere nuancering van het maaibeleid kan leiden tot nog meer soorten. • Ecologisch beheer van toplocaties.	• Hondenuitlaat zorgt voor verrijking van de bodem wat leidt tot ruige - en plantengroei van enkel dominante soorten. • Ander maaibeheer. Bijvoorbeeld laten liggen van maaisel leidt tot verruiging. • Intensiever en groter (landbouw) verkeer en toenemende parkeerdruk zorgt voor vernieling van de bermen.
Fauna	Door het maaibeheer zijn de soortenrijkdom in planten groot en daarmee ook de insectenrijkdom.	Geen totaal overzicht van de aanwezig fauna waardoor er onvoldoende rekening mee gehouden wordt.	• Inzichtelijk maken welke soorten aanwezig zijn zodat eventueel maatregelen getroffen kunnen worden. • Bomenrijen robuuster maken voor vleermuizen. • Ecologisch beheer ten behoeve van insecten en kleine zoogdieren.	Geen aandacht en middelen beschikbaar voor onderzoek en maatregelen.
Biotopen/leefgebieden	• Diverse verschillende biotopen aanwezig door combinatie nat-droog. • Veel bosplantsoen vakken die ruimte bieden voor vogels.	• Onvoldoende gegevens bekend bij de gemeente. • Onvoldoende kennis en ervaring aanwezig bij de gemeente.	• Samenwerking met vrijwilligers zoals vogelwerkgroep, biedt inzicht in biotopen. • Kennis uitwisselen met omliggende gemeenten. • Kennis vergroten, juiste plekken benoemen en beschermen.	Door te veel bosplantsoenvakken op te schonen of om te vormen, vernietig je leefgebieden voor kleine zoogdieren, vogels en insecten.

5. VISIE VOOR 2038

In dit hoofdstuk staat de visie voor de groenstructuur beschreven. In deze visie leggen we de ambities en de ontwikkelingsrichting voor het groen vast voor de komende jaren. Het geeft een beeld van waar we naar werken op de lange termijn en ook waarom we dat willen. In de gemeente Wijk bij Duurstede kunnen we de visie indelen in 4 hoofdambities namelijk:

- 5.1 Kwalitatief beter groen binnen de bebouwde kom.
- 5.2 Samenhang cultuurhistorie en groen zichtbaar houden en versterken.
- 5.3 Bewoners betrekken bij hun groene omgeving.
- 5.4 Behoud en versterken van biodiversiteit flora en fauna.

5.1 KWALITATIEF BETER GROEN BINNEN DE BEBOUWDE KOM

Wat is de ambitie?

Kwaliteit van het groen verbeteren

- Investeren in toegangswegen en hotspots door kwaliteitsniveau te verhogen.
- Knelpunten in de wijken integraal, met bewoners en woningbouw, oppakken.

Groen blauwe relatie versterken

- De groen-blauwe relatie moet versterkt worden waar mogelijk door geleidelijke overgangen te creëren. Dit heeft ook extra natuurwaarden.
- Aantrekkelijk wijkgroen creëren door het toepassen van het principe van de groen-blauwstructuur, dient als belangrijke voorwaarde bij nieuwe ontwikkelingen.

De huidige structuur is waardevol en het behouden waard

- De groenstructuur bestaat uit zeer uiteenlopende kwaliteiten. Dit moet behouden blijven.
- Identiteit van de kernen moet behouden blijven. Het is van belang om groenelementen die verwijzen naar het oorspronkelijke landschap te behouden en te versterken.
- Om de kern Wijk bij Duurstede ligt een groene buffer. Deze moet gehandhaafd worden. De groenbuffer heeft naast een ecologische functie, een belangrijke visuele afschermende functie maar ook heeft het soms het effect van een geluidsscherm.

In de groenstructuur zijn bomen het meest beeldbepalend, daar op inzetten

- Bomen als belangrijkste beeldbepalende groenelement krijgen de ruimte, de tijd en de verzorging om tot volle wasdom te kunnen komen.

Groenbeleid én -beheer vooraf verankeren in ruimtelijke processen.

- Nieuwe groenstructuren moeten de fysieke ruimte en de ruimte in tijd krijgen.
- Aandacht en bewustzijn van de samenhang en integraliteit van de parkenzone Park Duurstede - Kinderboerderij, deze koesteren en daar naar handelen.

Groen heeft een belangrijke functie in het watersystemen

- In nieuwbouwwijken en herinrichting worden watersystemen duurzaam ingericht. Dit betekent dat het regenwater wordt afgekoppeld van het rioolstelsel en er wadi's worden aangelegd om het water op te vangen.

Voldoende robuust openbaar groen in de nabij omgeving

- Robuust groen dicht bij huis bieden.
- Voorkomen van nieuw snippergroen in nieuwbouwwijken.

Klimaatbewust inrichten van het openbaar groen

- In de klimaatdoelstelling is hout de meest duurzame bouwstof doordat het langdurig CO₂ uit de atmosfeer haalt. Instandhouding, en waar realistisch, mogelijk het uitbreiden van bomenarealen, draagt daar aan bij. Daarbij geldt wel dat het niet puur om kwantiteit gaat. De bomen moeten wel goede standplaatsen hebben zodat ze oud kunnen worden.
- Bestrijden van stedelijke hittestress.
- Minder stenen en meer groen: bij het verminderen van stenen aandacht voor het vrijkomende gedeelte en waar mogelijk meerwaarde geven voor de kernkwaliteiten van de groenstructuur.

Wat gaan we doen?

Kwaliteit van het groen moet beter

- Voorkom snippergroen bij nieuwe ontwerpen.
- Vakken kleiner dan 2 bij 3 meter geen gazon maar heesters.
- In woonstraten voorkeur voor vakken met sierwaarden. Invalswegen beginnen met bermgras en gaan dicht naar de kern over naar gazon.
- Stedelijk groen zoveel mogelijk aansluiten bij de wensen en behoeften van de bewoners in de wijk of buurt en van belangenorganisaties.
- Meer aandacht voor de betaalbaarheid door mogelijkheden van meekoppelkansen in ruimtelijk projecten, van cofinanciering en subsidies en van niet-financiële bijdragen uit de samenleving, de participatie in ideeën en uitvoering.

Groen blauwe relatie versterken

- Waar mogelijk in de groenstructuur koppeling van water met natuur (bijvoorbeeld Kromme Rijn oevers) door geleidelijk overgang van land naar water.

De huidige structuur is waardevol en het behouden waard

- Geen verder uitbreiding van te verkopen groen.
- Zorg voor goede handhaving. Dit voorkomt dat groen illegaal in gebruik wordt genomen.

Groenbeleid en -beheer vooraf verankeren in ruimtelijke processen

- Het handboek Beheer Openbare Ruimte (2015) aanpassen aan de nieuwe ambities.
- Bij inrichtingsplannen moet altijd een visie op het groen worden gemaakt. Zodat de beheerder weet wat het eindbeeld is.

Groen heeft een belangrijke functie in het watersysteem

- In de planvorming wordt rekening gehouden met ruimte voor groen die functioneert voor waterafvoer.

Voldoende robuust openbaar groen in de nabij omgeving

- Maximaal 500 meter van elke woning dient een groenvoorziening te zijn.
- Bij nieuwbouw dient per woning minimaal 75 m² openbaar groen te zijn binnen een straal van 500 meter van de woning, zoals wordt aangegeven in de Nota Ruimte.

Klimaatbewust inrichten van het openbaar groen

- In de planvorming wordt gekozen voor soorten die klimaatbestendig zijn.
- Minimaal 13.000 bomen in het openbaar groen in 2038. Momenteel (2018) zijn dat er 12.913.
- Voorlichting over klimaatadaptatie en de mogelijkheden. O.a. groene daken worden effectievere 'polderdaken' met opvangbakken die langzaam water aan (dak)vegetatie afgeven.

5.2 DE SAMENHANG TUSSEN CULTUURHISTORIE EN GROEN ZICHTBAAR HOUDEN EN WAAR MOGELIJK VERSTERKEN

Wat is de ambitie?

Verbeteren van de leesbaarheid van de historie

- De samenhang tussen oude lopen van wegen, water, lanen en gebouwen en het groen zichtbaar houden en versterken.
- Hoogstamfruitbomen blijven aanwezig in het openbaar groen.
- Aandacht voor historische relictten in de kernen.

Groene monumenten moeten (beter) beschermd worden

- Groene gebieden en groene monumenten in bestemmingsplannen moeten expliciet de status van monumentaal groen krijgen, zodat deze gebieden ook daadwerkelijk kunnen uitgroeien tot monument.
- Rijksmonumentale tuin- en parkaanleg(gen) zoals Park Duurstede, Walenburg, Hindersteyn en Rhijnestein krijgen meer aandacht.
- Het hooggewaardeerd historisch groen in de beschermde dorps- en stadsgezichten krijgen extra aandacht.
- Monumentale en waardevolle bomen krijgen extra aandacht.
- Bij vervangen van bomenlanen moet rekening worden gehouden met de verschillende cultuurlandschappen.

Wat gaan we doen?

Verbeteren van de leesbaarheid van de historie

- Het herstellen van waardevolle cultuurhistorisch groenobjecten en -structuren, zoals hoogstamboomgaardjes en meidoornheggen.
- De fruitbomen worden zo lang mogelijk in stand

gehouden als verwijzing naar het cultuurhistorische verleden. Bij het wegvallen van deze oude bomen dienen zo veel mogelijk hoogstammen van oude fruitrassen te worden terug geplant. Alleen in de buitenstroken (wijkranden) dient bij onderlinge concurrentie voor laan- en parkbomen gekozen te worden boven fruitbomen. Maar ook hier blijft wel plaats voor groepjes fruitbomen.

- Historische gebouwen en locaties en beplanting in relatie met elkaar benaderen bij nieuwe plannen of vervangen van oude beplanting.
- Opstellen van een fruitbomennota. Het is zinvol om een visie op te stellen met wat waar en op welke wijze in stand gehouden wordt en hoe daarbij lokale kennis en zelfbeheer in te zetten.
- Beheerplan renovatie park Duurstede 1987-2037 tot uitvoering brengen zodat de continuïteit van het Park Duurstede gewaarborgd blijft:
 - het aanpakken van het begin van dichtgroeien van zichtlijnen;
 - het verwijderen van verwilderende, ongewenste opslag;
 - het rooien van enkele slechte en/of gevaarlijke bomen;
 - zorgen voor regelmatige vernieuwing van bomen om de leeftijd van het bomenbestand gevarieerd te houden.

Groene monumenten moet beter beschermd worden

- Cultuurhistorisch groen is een extra - en streekeigen kwaliteit in de wijk en prevaleert boven het overige groene karakter van de wijk of buurt.
- Meer aandacht voor monumentale en toekomstig monumentale bomen.

5.3 BEWONERS BETREKKEN BIJ HUN GROENE OMGEVING

Wat is de ambitie?

Zelfbeheer en bewonersparticipatie wordt gestimuleerd en gefaciliteerd

- Ruimte geven aan burgerinitiatieven om de kwaliteit in hun eigen leefomgeving te verbeteren.
- Initiatieven in het groen worden getoetst aan de uitgangspunten van het Groenstructuurplan. De kernkwaliteiten van de buurt mogen bij toetsing van de initiatieven per saldo niet achteruit gaan.
- Zelfbeheer kan in principe en onder voorwaarden overall; omvormen en functieveranderingen hangen mede van de schaalgrootte af.
- Binnen de hoofdgroenstructuur is zelfbeheer mogelijk maar gelden er strengere uitgangspunten.
- Kaders waarbinnen zelfbeheerders mogen handelen moeten duidelijk zijn voor alle partijen.
- Duidelijke communicatie over zelfbeheer, de kaders en regels.
- Zelfbeheerders hebben kennis op het gebied van natuurlijk groenbeheer, plaagbestrijding, duurzaamheid.
- De gemeente communiceert helder over de kernwaarden van het groen. Ze geeft aan waar ruimte is voor zelfbeheer.

Aandacht voor spelen en recreëren

- Het viswater in de wijken niet exclusief verpachten voor visverenigingen, maar breed bereikbaar houden voor alle inwoners.
- Open staan voor nieuwe vormen van speelruimte zoals natuurspeeltuinen, informele speelruimte. Bij nieuwbouw en herinrichting is ruim aandacht voor speelvoorzieningen en wordt rekening gehouden met

recreatief medegebruik.

- Mensen weten waar in de openbare ruimte fruitbomen staan en dat ze hier op de meeste plekken gebruik van mogen maken.
- Tijdelijke braakliggende percelen worden groen ingericht samen met belanghebbenden. Dit vormt ook een kans voor tijdelijke natuur.
- Het groen levert een bijdrage aan een aantrekkelijke, functionele en veilige woonomgeving.

Wat gaan we doen?

Zelfbeheer en bewonersparticipatie wordt gestimuleerd en gefaciliteerd

- Het opstellen van een Plukkaart vruchten in stedelijk groen. Het opstellen van een plukkaart verhoogt de gebruikswaarde van, en betrokkenheid bij het groen.
- Bewoners stimuleren tuinen natuurvriendelijk in te richten en tuin minder te verharderen.
- Opstellen van beleid over zelfbeheer.
- Zelfbeheerontwerpen worden getoetst aan de kernkwaliteiten in het Groenstructuurplan.
- Zelfbeheer in de hoofdgroenstructuur op stads- en wijkniveau: kan maar wordt strenger getoetst.
- Zelfbeheer in het groen op buurtniveau waarbij het groen dicht bij de woningen en de bewoners gelegen is: mogen bewoners meer medesturend zijn bij invulling van inrichting, functies en beheer.

Aandacht voor spelen en recreëren

- Actualisatie Speelruimteplan 1995, aanbrengen balans in vraag en aanbod, voor het voorzieningenniveau, de beheerbudgetten en ter ondersteuning bij bewonersverzoeken en -participatie.
- Informatie over routes, geschiedenis etc. wordt beter toegankelijk gemaakt.

5.4 BEHOUD EN VERSTERKEN VAN DE DIVERSITEIT IN FLORA EN FAUNA

Wat is de ambitie?

Behoud en versterken van de kwaliteit en verscheidenheid in flora en fauna

- Grotere verscheidenheid in toegepaste boomsoorten, sierheesters en vaste planten. Om te voorkomen dat door ziekten in bomen een groot deel van het bomenbestand uitvalt, moet er in de toekomst bij aanplant gebruik worden gemaakt van meerdere soorten.
- De ecologische kwaliteiten van watersysteem, het oppervlaktewater en de oevers, worden behouden en waar mogelijk versterkt.
- Behoud van de verschillende biotopen en waar mogelijk nieuwe biotopen creëren.
- Geen chemische bestrijdingsmiddelen toepassen.

Gebruik maken van inheemse beplanting wanneer dit mogelijk is

- Behoud en versterken van leefgebieden van enkele doelsoorten.
- Behoud en versterken van biotopen en de verbanden hiertussen, ook met waardevolle elementen buiten de bebouwde kom.

Bewoners bewust maken van belang van biodiversiteit

- Faciliteren van natuur- en milieueducatie op scholen en maatschappelijke instellingen.

Erven in het buitengebied zo goed mogelijk landschappelijk inpassen

- Bij bestemmingsplan aanpassingen de randvoorwaarde stellen dat het erf landschappelijke ingepast moet worden. Dit gebeurt met behulp van de Ervenconsulent Provincie en de gemeentelijk

Landschapscoördinator van Stuurgroep Kromme Rijnlandschap.

Beplantingsstroken tussen en rondom wijken behouden

- Mede door de beplantingsstroken rond de wijken worden de verschillende stedenbouwkundige eenheden onderscheiden. Soms vormen deze stroken tevens een overgangszone naar het buitengebied, bijvoorbeeld de Kromme Rijnstrook.

Beleid opstellen voor samenhang groen, zonne-energie en duurzaamheid

- Tegenstrijdige belangen tussen groen, landschap en zonne-energie vragen om beleid.
- Kijken naar de mogelijkheden die reststromen (groen) afval bieden en die benutten.

Wat gaan we doen?

Behoud en versterken biodiversiteit

- In groenontwerpen verschillende verschijningsvormen (zoals gras, struiken, bomen) en veel verschillende soorten toepassen. Hierbij moet ook gelet worden op verschillende bloeiperiodes. Dit betekent ook niet meer grootschalig heestervakken omvormen naar gazon.
- Het opstellen van een aantal doelsoorten. Inrichting en beheer richten zich in eerste instantie op het algemene voorwaarden scheppen voor bestaande soorten en de komst van deze doelsoorten.
- De focus ligt op grotere oppervlakten (= robuuste gebieden) met voldoende ruimte; te kleine gebieden hebben meestal te weinig potentie voor natuurontwikkeling.
- Bij ruimtelijke plannen dient inzichtelijk gemaakt te worden wat het effect van de maatregelen is op regionale en landelijke natuurnetwerken in het landelijk gebied.

- Bermen worden waar mogelijk vriendelijk ingericht voor wilde bijen.
- Bij brede bermen het huidige maaibeheer verfijnen. Dit zal leiden tot minder biomassa en een meer open vegetatie waardoor meer bijzondere soorten verder de kans krijgen zich te vestigen.
- Bij opstellen van een nieuw maaibestek aandacht voor manier van maaien en afvoeren. Door alles af te zuigen, voorkom je verruiging maar ook het bloemzaad wat nog niet gekiemd is, wordt weggezogen, evenals (nuttige)insecten in diverse stadia.
- Waar mogelijk toepassen van natuurlijk c.q. ecologisch groenbeheer, met name in bermen en oeverzones.
- Beleid opstellen met betrekking tot exotenbestrijding.
- Het baggeren van watergangen en het maaibeheer van watergangen, oevers en bermen blijven maaien en afvoeren. Dit zorgt ervoor dat de sloten en bermen niet te voedselrijk worden en de natuurwaarden hoog blijven met een grote verscheidenheid aan planten- en diersoorten.
- Maaien bermen en watergangen weer in één bestek. Dit voorkomt dat uitvoeringsprocessen door elkaar heen lopen en kwaliteiten verloren gaan.

Gebruik maken van inheemse beplanting wanneer dit mogelijk is

- Van de geplante bomen en struiken, ook de inheemse soorten, is inmiddels 90% afkomstig uit andere delen van Europa. De ecologische gevolgen van de niet-autochtone aanplant zijn niet positief voor de levensverwachting, het milieu en het voortbestaan van ecosystemen. Bij inkoop van plantmateriaal wordt afweging gemaakt of ook plantmateriaal van inheemse herkomst aangekocht kan worden.

Bewoners bewust maken van belang van biodiversiteit

- Goede communicatie over wat gemeente zelf op dit gebied doet en verwijzen naar goede voorbeeldprojecten.
- Bewoners stimuleren een bijdrage te leveren.

Erven in het buitengebied zo goed mogelijk landschappelijk inpassen

- Landschapscoördinator inzetten voor gratis adviezen.

Beplantingsstroken tussen en rondom wijken behouden.

- Bij uitbreidingswijken en bedrijventerreinen dient altijd een groenbuffer opgenomen te worden.
- Aan de buitenranden van de wijken wordt gekozen voor landschappelijke beplanting om zo de overgang van stad naar landelijk gebied geleidelijk te maken.

Beleid opstellen voor samenhang groen, zonne-energie en duurzaamheid

- Beleid opstellen hoe om te gaan met tegenstrijdige belangen tussen groen, landschap en zonne-energie.
- Voor bestaande bomen is er al kader, het Bomenbeleidsplan (2015) waarbij de waardevolle bomen boven nieuwe zonnepanelen gaan.
- In nieuw te bouwen wijken moet het stedenbouwkundig plan rekening houden met alle duurzaamheidsaspecten en bomen en zonnepanelen goed op elkaar af stemmen.
- In kaart brengen van bestaande en nieuwe waarden van de grondstoffen in de afvalstromen. Het met andere ogen gaan kijken naar reststromen groenafval, herkennen en optimaal benutten van de mogelijkheden.

BIJLAGE A - LITERATUURLIJST

<i>Thema</i>	<i>Opdrachtgever</i>	<i>Bron</i>
Groenstructuur	Gemeente Wijk bij Duurstede	• Groene Kaart APV (2015) • Groenstructuurplan Wijk bij Duurstede (1990) • Straatbomenplan Noorderwaard (1993) • Bomenbeleidsplan Wijk bij Duurstede (2015)
Cultuurhistorie	Provincie Utrecht	• Cultuurhistorische Atlas Tastbare Tijd 2.0 (2015) • Buitenplaatsbiotopen
	Gemeente Wijk bij Duurstede	• Beheerkaarten (hoogstambomen, meidoornhagen) • Informatie paneel Kromme Rijn oevers • Typologiekaart Westelijke weide en Kromme Rijngebied 2004 (wegen en woongebieden) • Bestemmingsplannen
	Stuurgroep Kromme Rijnlandschap	Richtlijnen Lanen Langbroekerwetering en historische infrastructuur 2007
	Ad van Bommel	Documentatie (cultuur)historie
Landschap	Bureau Waardenburg bv	Landschapsbeleidsplan Wijk bij Duurstede (1993)
	Landschap Erfgoed Utrecht	Landschapsonontwikkelingsplan Kromme Rijngebied (2009)
	Website AHN	Actuele Hoogtekaart Nederland
	Website Kromme Rijnlandschap	Landschap- en Natuurbeheer
	Gemeente Bunnik, Houten en Wijk bij Duurstede	Omgevingsvisie Kromme Rijngebied (2017)
Recreatie, gebruikswaarden	Gemeente Wijk bij Duurstede	Beheerkaarten speelterreinen
	Landschap Erfgoed Utrecht, VVV, Stichting Nederlangbroekse Kastelenpad, Gemeente Wijk bij Duurstede, Recreatieschap Midden Nederland	Wandelroutes, Klompenpaden
Natuurwaarden	Provincie Utrecht	• Flora- en faunakartering (2016) • Webkaart Natuurnetwerk Nederland
	Groenberaad / Vereniging Natuur en Milieu Wijk bij Duurstede	Bermeninventarisaties (2015-2017)
	Gemeente Wijk bij Duurstede	• Bram Schenkeveld 2015: Flora- en faunatoets bermen en Natuurtoets gazons • Milieubeleidsplan Wijk bij Duurstede
Water	Gemeente Wijk bij Duurstede, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden	Waterplan Wijk bij Duurstede (2009)

